

ПРАВОСЛАВЉЕ

НОВИНЕ СРПСКЕ ПАТРИЈАРШИЈЕ

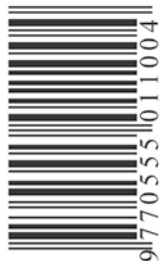
Његово
Преосвештенство
Епископ тимочки
Г. Иларион

православље.срб : www.pravoslavlj.rs

Број 1139 Цена 90 динара 2.5 КМ 1. септембар 2014. године Излази 1. и 15. у месецу

ISSN 0555-0114

Званични приједи

Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј примио је 31. јула 2014. у Патријаршији српској у Београду представнике најзаслужнијих организација и појединце који су пружили немерљив допринос ВДС-у АЕМ приликом расподеле помоћи најугроженијем становништву у току мајских поплава 2014. године.

Патријарх српски Иринеј примио је 4. августа монсињора Орланда Антонинија, апостолског нунција у Београду.

Патријарх Српски примио је 7. августа 2014. Њ. Е. Мајиба Фахима Поура, амбасадора Ирана у Србији са сарадницима.

Патријарх Иринеј примио је 14. августа представника ЈП „Пошта Србије“, директора РЈ „Србијамарка“ Радомира Бојанића. Састанку су присуствовали проф. др Војислав Миловановић, протонеимар Спомен-храма Св. Саве на Врачару, и Јакша Ј. Влаховић, креатор марки „Поште Србије“. Састанак је одржан поводом одлуке Владе Србије, донете је 25. јула ове године, о објављивању пригодне поштанске марке у част 100 година од рођења Патријарха српског Павла.

Патријарх Српски и градоначелник Београда Синиша Мали састали су се 21. августа у Патријаршији српској у Београду. Његова Светост и градоначелник разговарали су, између осталог, о формирању посебног радног тела у циљу боље комуникације и координације између Града и Цркве.

Извор: Служба за информисање града Београда

У Дробњацима

Патријарх Иринеј је 25. јула 2014. уз саслужење Епископа полошко-кумановског Г. Јоакима служио Св. Арх. Литургију у манастиру посвећеном чудотворној икони Пресвете Богородице Тројеручице у засеку Дробњаци, на Трешњи подно Авале.

У Миријеву

Патријарх Српски је 3. августа служио Св. Арх. Литургију у Цркви Св. пророка Илије у Миријеву, на дан празника и 180. по реду славе овог храма.

У Сланцима

Поводом празника Преноса моштију Св. архијакна Стефана, Патријарх Иринеј је 15. августа служио Св. Арх. Литургију у манастиру посвећеном овом Божијем угоднику у Сланцима.

У Епархији шабачкој

Поводом обележавања 100 година од Церске битке Патријарх српски Иринеј је боравио у Епархији шабачкој 18. и 19. августа 2014. године.

ПРАВОСЛАВЉЕ 1139

2	Активности Патријарха
4	Митрополит Кијева и све Украјине Г. Онуфрије <i>Оліа Сіојановић</i>
5	Наречење и хиротонија Епископа тимочког Г. Илариона
8	Устоличен Епископ жички Г. Јустин <i>Јереј Дејан Марковић</i>
11	Преображење у Требињу – догађај за памћење <i>Презвиџер Оливер Суботић</i>
12	Нова рашомонијада бискупа Немета <i>Епископ бачки гр Иринеј</i>
15	Похвала Милице Костић <i>Архимандрит Тихон (Ракићевић)</i>
18	Црнице из историје Цркве у Украјини <i>Прош. гр Радомир В. Појовић</i>

20	Савремено образовање: постоји ли алтернатива? <i>гр Ксенија Кончаревић</i>
22	У име народа <i>Петар В. Шеровић</i>
24	Интервју са историчарем проф. Милошем Ковићем Духовни смисао Великог рата <i>Блајоје Пантелић</i>
28	Андрић, Тесла и српске песме Првог светског рата <i>гр Александар Раковић</i>
30	Како нас је видео А. Рајс (15) Слике ужаса <i>Анђоније Ђурић</i>
32	Цер – терет сјаја <i>Живорад Јанковић</i>
34	Имамо ли времена за бригу о менталном здрављу омладине? <i>Анђонио Арас</i>
36	Уметност и климатске промене <i>Саша Велимир</i>

39	Свет књиге
40	Наука, уметност, култура...
42	Кроз хришћански свет
44	Из живота Цркве

На насловној страни:
Његово Преосвештенство
Епископ тимочки Г. Иларион
Фоџо: Ђакон Драган С. Танасијевић

„Православље – новине Српске Патријаршије“ излазе са благословом Његове Светости Патријарха српског Иринеја. Издаје Информативно-издавачка установа Светог Архијерејског Синода Српске Православне Цркве. Први број „Православља“ изашао је 15. априла 1967. године.

УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР:

Члан Св. Арх. Синода задужен за надзор над радом Информативно-издавачке установе Св. Арх. Синода СПЦ Митрополит црногорско-приморски др Амфилохије

Главни и одговорни уредник
Презвитајер др Александар Ђаковац

Оперативни уредник
Срећко Петровић

Секретар редакције
Снежана Крутиковић

Фотограф
Ђакон Драган С. Танасијевић

Лектор и коректор
Ђорђе Остојић

Чланови редакције
Презвитајер др Оливер Суботић,
Сања Лубардић, Славица Лазић

Излази сваког првог и петнаестог у месецу, за јануар и август двобој. Годишња претплата за нашу земљу је 1700 динара, полугодишња 850. Појединачни примерак 90 динара. Претплата за нашу земљу може се уплатити на благајни Српске Патријаршије, Краља Петра 5 или на текући рачун.

Уплате не слати поштанском упутницом!
Не слати девизне чекове!

Годишња претплата за иностранство:
Обична поштом је 70 USD, 70 CAD, 75 AUD, 45 EUR, 35GBP; авионска: 90 USD, 90 CAD, 100 AUD, 60 EUR, 45 GBP.

Информативна служба:
Текући рачун динарски број:
145-4721-71 Марфин банка
Далматинска 22 Београд
Текући рачун левизни број:
Intermediary Deutsche Bank GmbH,
Frankfurt/M (BIC DEUTDE33)
Account with inst: 935-9522-10
Marfin bank AD, Beograd (BIC LKIRSBG)
Beneficiary: RS35145007080000135615
Informativno Izdavska Ustanova Srpske Pravoslavne Crkve,
Kralja Petra 5, Beograd
Charges: For the account of ordering customer

Телефони:
Редакција: +381 11 30-25-116
Маркетинг: +381 11 30-25-113
Претплата: +381 11 30-25-103, 30-25-113, 064 17-83-786
e-mail: pravoslavije@spc.rs – редакција
pretplata@spc.rs – претплата

Рукописи и фотографије се не враћају. Текстови достављени редакцији „Православља“ подлежу анонимној рецензији. Текстови и прилози објављени у „Православљу“ представљају ставове аутора.

Сва права задржана. Свако прештампавање, копирање, умножавање, објављивање и дистрибуирање целих или делова ових новина или чланака објављених у њима забрањено је и представља повореду ауторског права и кривично дело.

Дизајн: Соба.rs
Графичка припрема: Срећко Петровић
Штампа: „Политика“ А. Д.

Дистрибутер: „Polydor“ д.о.о.,
Ломина 11/3/9, 32300 Горњи Милановац
тел/факс: 032/717-322, 011/2461-138

СПР – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
271.222 (497.11)
ISSN 0555-0114 = Православље
COBISS.SR-ID 16399106

Православље се штампа уз помоћ Управе за сарадњу с Црквама и верским заједницама Владе Републике Србије

Нови предстојатељ Украјинске Православне Цркве

Митрополит Кијева и све Украјине Г. Онуфрије

Оліа Сшојановић

Избор Митрополита черновичког и буковинског Г. Онуфрија на катедру Митрополита Кијева и све Украјине потврдио је и благословио и Свјатјејши Патријарх московски и све Русије Г. Г. Кирил

Украјинска Православна Црква Московске Патријаршије је једина Православна Црква у Украјини, канонски призната од свих помесних Православних Цркава и њој припада највећи број верника те земље (35 милиона). Како је јавила прес-служба Украјинске Православне Цркве, на заседању Св. Арх. Синода за новог поглавара УПЦ МП изабран је Митрополит Онуфрије, дотадашњи мјестобљуститељ Митрополије кијевске. Устоличење Његовог Блаженства Митрополита кијевског и све Украјине Г. Онуфрија обављено је у Успењском саборном храму Кијевско-печерске лавре у недељу 17. августа 2014. године. Божанственој Литургији присуствовали су бројни представници других помесних Православних Цркава (Цариградске, Јерусалимске, Александријске...) као и представник Патријарха Московског, Митрополит волоколамски Иларион, који је прочитао одлуку Патријарха све Русије Кирила, а којом се потврђује решење Сабора епископа УПЦ и даје Митрополиту Онуфрију патријарашки благослов да ступи на дужност предстојатеља УПЦ МП. По завршетку Свете службе Митр. Агатангел је у име епископа, свештенства и верних УПЦ МП поздравио Митр. Онуфрија као поглавара

и уручио му жезал његовог претходника, блаженопочившег Митр. Владимира (преставио се Господу 5. јула 2014. г.).

Патријарх српски Иринеј је упутио честитку Митрополиту Кијева и све Украјине, обративши му се, између осталог, следећим речима: „Сви смо свесни тежине времена у којем живимо, и Ваше ће свештено служење пратити искушења овога света о којима сами већ можете да посведочите... ипак тешимо се вером у Христа Животодавца, *јер све што је од Боја рођено побеђује свеш;* и ово је *победа која је победила свеш:* наша вера (1 Јн. 5, 4). Вером, дакле, у Христа Животодавца, налазимо извор наше снаге, наше утехе и наше наде у свим овосветским искушењима.

Молимо се Господу нашем Исусу Христу, да Вас Он снажи и да Вам Он буде сатрудник у узвишеном призивању којем Вас је Дух Свети призвао у овом тешком времену, препуном изазова, како бисте истрајали на путу Јеванђеља са Христовом божанском и вечном поруком свету: Мир вам!“

Изасланик Патријарха Иринеја на устоличењу Митрополита Онуфрија био је викар Патријарха Српског, Епископ моравички Антоније, настојатељ Подворја СПЦ у Москви.

Биографија Митр. Онуфрија

Рођен је у свештеничкој породици, 5. новембра 1944, у селу Коритном у Украјини. Године 1969. уписао је Московску духовну академију, замонашен је 1971. године, а у јуну исте године је рукоположен у јерођакона, а наредне у јеромонаха. Чином архимандрита је одликован 1986. г. Доктор богословских наука постао је 1988. г., а две године касније хиротонисан је за Епископа черновицког и буковинског. Одбио је да потпише писмо којим су поједини архијереји УПЦ тражили од блаженопочившег Патријарха Алексеја II аутокефалност за Украјинску Цркву. Новембра 2000. унапређен је у чин митрополита, а фебруара 2014. г. изабран је за мјестобљуститеља Митрополије кијевске.

У Саборном храму Пресвете Богородице у Зајечару

Наречење и хиротонија Епископа тимочког Г. Илариона

У Саборном храму Рођења Пресвете Богородице у Зајечару, 9. августа 2014, Патријарх српски Иринеј началствовао је чином наречења изабраног Епископа тимочког, Архимандрита Илариона, досадашњег настојатеља манастира Буково.

Саслуживали су Преосвећена Господа епископи: жички Г. Јустин, белградчишки Г. Поликарп (Бугарска Патријаршија), бачки Г. Иринеј, врањски Г. Пахомије, брегалнички Г. Марко, рашко-призренски Г. Теодосије, средњоевропски Г. Сергије и моравички Г. Антоније.

Пред сабраним архијерејима наше Свете Цркве и молитвеним учешћем многобројних верника Епархије тимочке, Архимандрит Иларион је изјавио да прихвата и саглашава се са вољом Светог Архијерејског Сабора, који га је, на овогодишњем мајском заседању, изабрао за Епископа Тимочке епархије.

У наставку свештеног чина наречења, Архимандрит Иларион

је началствовао вечерњим богослужењем Свете Педесетнице, на којем су му саслуживали Архимандрит Арсеније, новоизабрани Епископ топлички, и Архимандрит Јероним, новоизабрани Епископ јегарски.

У недељу, 10. августа, Патријарх Српски је на Св. Арх. Литургији хиротонисао и увео у трон Епископа тимочких Епископа Илариона. Саслуживали су Митрополит црногорско-приморски Амфилохије и Преосвећена Господа епископи: жички Г. Јустин, белградчишки Г. Поликарп (Бугарска Патријаршија), рашко-призренски Г. Теодосије, брегалнички Г. Марко и моравички Г. Антоније, Архимандрит Арсеније, новоизабрани Епископ топлички, и Архимандрит Јероним, новоизабрани Епископ јегарски, протојереј-ставрофор Анастасије Коропулу, старешина Храма Св. апостола Томе у Атини, као и свештеномонаси и свештеници из других сестринских Цркава. Молитвено учешће узе-

ли су Преосвећена Господа епископи: бачки Г. Иринеј, врањски Г. Пахомије, крушевачки Г. Давид, изабрани славонски Г. Јован и средњоевропски Г. Сергије. Евхаристијском сабрању присуствовали су и директор Управе за сарадњу са Црквама и верским заједницама г. Милета Радојевић, градоначелник Зајечара г. Велимир Огњеновић, представници војске, полиције, јавних установа, привредног и културног живота Тимочке епархије.

На крају Свете Литургије одлуку Св. Арх. Сабора прочитао је Епископ жички Г. Јустин а у трон Епископа тимочких Владика Илариона увели су Митрополит Амфилохије и Епископ Јустин.

Потом је беседио Патријарх Иринеј и бираним речима очинске љубави и поуке пожелео Владици Илариону да настави дело које је започео његов претходник, Владика Јустин, дело љубави и заједништва свих који живе у Цркви Христовој на простору Тимочке епархије, изразивши ра-

дост и задовољство што је хиротонија по први пут обављена у Тимочкој епархији и граду Зајечару.

Поздравивши Његову Светост, браћу архијереје и све присутне, Епископ тимочки Г. Иларион је између осталог беседио: „Свестан својих људских немоћи да достојно одговорим узвишеном чину, звању, положају, одговорности и служењу у Цркви Божијој пред очима душе појављују ми се речи дате нам у Светом Јеванђељу: ‘Нигде није пророк без части до у постојбини својој и међу родбином и у дому своме’ (Мк. 6, 4), посебно због чињенице што ме воља Божија поставља да будем управо на епископској катедри у граду у коме сам се родио, одрастао, учио и стасавао, али који сам и напустио кренувши за Христом путем покајања, који ме је одвео преко Црне Рече и других манастира светог и многострадалног Косова и Метохије управо у манастир Буково, у моју монашку колевку. Кад је ове јеванђелске речи изговорио и својим животом, али и страдањем посведочио ради нашега спасења оваплоћени Бог и Логос, Господ наш Исус Христос, шта преостаје мени, најмањем и последњем од свију, Ваша Светости, господо архијереји – а сада браћо и саслужитељи, и благочестиви народе, осим да завапим ка свима вама и заиштем од свих искрене молитве Богу за мене слабог и немоћног, да ми се благи и лаки јарам Христов (уп. Мт. 11, 30) не нађе претешак за ношење и служење под њим. Све вас молим за помоћ, да бих по милости Божијој испунио духовни савет упућен младим архијерејима од стране освештаног у подвизима Св. Никодима Светогорца који каже: ‘Који су у достојанству архијерејском треба да буду чистијег живота од оних у пустињама, јер ови брину и управљају народом, а они брину само о себи’. Храброст и чврстину вере на свом архијерејском служењу молитвено ћу црпети из примера и поука духовног родоначелника народа српског – Светога Саве,

затим читаве светородне лозе Немањића, Светог кнеза Лазара Косовског као и свих светих из рода нашега, који су сви до једнога служили у роду своме и послужили му безрезервно служећи и љубећи најпре Господа Бога, Дивног и Прослављеног у светима својим.“ Беседећи даље, Владика Иларион се присетио, и дужну почаст одао, свим својим претходницима, десеторици епископа тимочких који су до ове јубиларне 180-годишњице од оснивања Епархије тимочке (1834), „радили и обделавали виноград Господњи. За време њиховог служења догодиле су се крупне историјске промене, које су у тешким временима за народ и Цркву храбро изнели до дана данашњег“, посебно помињући Епископа Доситеја (Новаковића), Епископа Мелентија, Епископа Емилијана и друге.

У поздравној беседи, Владика Иларион је много топлих речи

пуних братске љубави упутио духовном родитељу, Владици Јустину, који је 22 године био на челу ове епархије: „Немам довољно прикладних речи да Вам изразим сву своју неизмерну благодарност. Све што имам, све што сам примио и што сам научио, примио сам од Ваше смерности, а кроз Вас од самог Господа. Знам и многе од тешкоћа које сте затекли у Тимочкој епархији и искушења кроз које сте трпеливо, али храбро пролазили носећи Крст Христов на трновитом путу Вашег служења. На својеврсни лични начин осећам и схватам да је воља Божија била и јесте да нас овим просторним удаљавањем још више духовно приближи, да нас раздвајањем сједини, а да нас духовним уздицањем још више научи смирењу, које је мајка свих врлина.“

Речима искрене благодарности, Преосвећени се захвалио

својим телесним родитељи-
ма Луки и Лазарки.

Говорећи о плану свога делања као новог Архиепископа, Епископ Иларион је нагласио да ће он бити истоветан свим јеванђелским и предањским принципима како је то и до сада било у Тимочној епархији, и како је то утврдио преподобител духовног живота ове епархије, Епископ Јустин, додавши: „Како ћу се у свом предстојећем архипастирском служењу трудити да у духу Јеванђеља благовестим мир Божији међу људима и браћом на овим просторима, тако ће молитва читаве помесне Цркве бити усмерена за мир и јединство, за саборност и благочестивост у целој васељени, молитвено се сећајући многострадалног Архиепископа Јована, али и многих страдалих и прогнаних хришћана у Сирији, Палестини, Африци, Азији, Украјини и другде по свету.“

На крају беседе Преосвећени Владика се захвалио Његовој Светости што се чин епископске хиротоније по први пут у историји Тимочке епархије извршио у граду Зајечару, „највише због изобиља благодати Божије која се данас кроз Вас и сву браћу архиепископа излива на овај народ, јер често је кроз историју Тимочка Крајина без-

разложно била запостављана. Сунце Правде и Витлејемски Богомладенац, Господ наш Исус Христос обитава и јавља се на источној страни духовности. Вашим присуством у овом крају и међу овим народом, жељним благослова Божијег и Ваше близине, надамо се да ће од сада бити ближа духовном Сунцу Правде и да ће зраци милости Божије још изобилније грејати и сваким благословом бити на овом делу наше Србије, на овом народу, благодарећи Вашим светим и саборним молитвама Господу Богу нашем, у Тројици слављеном, Оцу и Сину и Светоме Духу, коме нека је вечна слава, хвала, благодарност, част и поклоњење сада и увек и у све векове векова. Амин.“

Радост овог свечаног и значајног дана, поводом хиротоније и устоличења Епископа тимочног Г. Илариона, била је присутна код свих верника Тимочке епархије, који су поносни што је Владика Иларион рођен и одрастао у Зајечару, уз молитвене жеље свега монаштва, свештенства и верног народа да правилно управља речју Истине Божије.

Долгоденствуј, Преосвећени Владико!

О. Стојановић

Извор: Епархија тимочка

Животопис Епископа тимочног Г. Илариона (Голубовића)

Новоизабрани Епископ тимочки Г. Иларион (Голубовић) је рођен 1974. године у Зајечару. Основну и средњу Електротехничку школу завршио је у Зајечару. По завршетку средње школе одлази у манастир Црна Река, где проводи време упознајући се са монашким животом до одласка у војску, септембра 1993. године. По одслужењу војног рока долази у манастир Буково 1994. године.

Замонашен је 1997. године, а рукоположен је у чин јерођакона маја месеца исте године, а потом у чин јеромонаха на празник Светог Николе, на храмовну славу, 19. децембра 1997. г. За настојатеља манастира Букова постављен је 1998. г. Чином протосинђела је одликован 2002, а у чин Архимандрита рукопроизведен је 2006. г. Од 2009. године врши дужност архиепископског заменика.

Читаву обнову манастира и стицање братства обавља смирено, трпељиво и темељно. Манастирски конак отац Иларион је, добрим делом, саградио својим рукама. Осим редовних монашких послушања и обавеза, активан је био у иконописачкој и столарско-дуборезној радионици. Део свог слободног времена користи и за бављење документарно-уметничком фотографијом.

Дипломирао је на Православном богословском факултету Универзитета у Београду месеца јула 2013. године. Исте године наставља богословско усавршавање на мастер студијама овог факултета.

У Саборном храму у Краљеву

Устоличен Епископ жички Г. Јустин

„Саветујем да се старате да у слози Божијој чините све, под председништвом епископа који је на месту Божијем, и презвитера на месту збора апостолског, и ђакона, мени најдражих, којима је поверена служба Исуса Христа, Који је пре векова био уз Оца и на крају се јавио на ма“ (Маџежанима 6, 1).

Овако је поучавао својом посланицом почетком другог века Свети Игнатије Богоносац Цркву која је у Магнезији у Малој Азији, на свом путу на мученичку кончину у Рим. Рана Црква је од својих почетака на апостолским темељима имала јасно и здраво устројство у коме епископ на месту Христовом возглављује литургијско сабрање. Тако је и данас.

Дана 3. августа 2014. године устоличен је Епископ жички Господин Јустин (Стефановић), досадашњи Епископ тимочки. Још на редовном мајском заседању 23/10. маја 2014. Свети Архијерејски Сабор изабрао је тадашњег Епископа тимочког на упражње-

ну Епархију жичку којом је све до 3. августа ове године администрирао „трудољубиви и енергични“ Епископ шумадијски Г. Јован, како га је и у својој приступној беседи поздравио Епископ Јустин.

Овом догађају изградње пуноће Цркве претходили су свечани дочеци у поподневним часовима на Илиндан, најпре Епископа жичког Г. Јустина и Његове Светости Патријарха српског Г. Г. Иринеја. У Краљеву у Саборном храму који је посвећен успомени на Спаљивање моштију Светог Саве Српског одслужене су две доксологије, најпре новом Епископу жичком, а затим и Његовој Светости. Доксологијама је началствовао Архимандрит Арсеније (Главчић), новоизабрани Епископ топлички. Током поподнева пристизали су епископи, како из земље тако и из расејања. Градоначелник града Краљева господин Томислав Илић је приредио свечану вечеру за Његову Светост, Господу архијереје као и за њихове госте.

Сутрадан ујутру у 9 часова почела је Света Архијерејска Литургија којом је началствовао Његова Светост Патријарх српски Г. Г. Иринеј уз саслуживање Епископа жичког Јустина, Високопреосвећеног Митрополита црногорско-приморског Амфилохија, Високопреосвећеног Митрополита загребачко-љубљанског Порфирија и Преосвећене Господе епископа бачког Иринеја, врањског Пахомија, шумадијског Јована, браничевског Игнатија, бихаћко-петровачког Атанасија, будимљанско-никшићког Јоаникија, рашко-призренског Теодосија, крушевачког Давида, изабраног славонског Јована и умировљеног захумско-херцеговачког Атанасија, уз саслужење Архимандрита Илариона, новоизабраног Епископа тимочког, Архимандрита Јеронима, новоизабраног Епископа јегарског, и Архимандрита Арсенија, новоизабраног Епископа топличког. Молитвено су учествовали и Преосвећена Господа епископи сремски Васили-

Краљево, 3. август 2014. године

Химна љубави (1 Кор. 13) усред монашких дарова

На дан устоличења у граду Краљеву, новом Епископу жичком Јустину (Стефановићу) обратило се неколико говорника: Његова Светост Патријарх Иринеј, изасланица председника Републике Србије Јасмина Митровић Марић, директор Управе за сарадњу са црквама и верским заједницама Милета Радојевић, градоначелник Краљева Томислав Илић, протојереј-ставрофор Љубинко Костић у име свештенства.

Архимандрит Тихон – игуман манастира Студенице, који је представљао монаштво Епархије жичке, рекао је:

Ваша Светости, благословите,

Ви и Владика Јустин данас сте говорили о квалитетима монаштва Епархије жичке. Владика Јустин је поменуо њихове дарове али и, понекад специфичан, карактер овдашњег монаштва и верника. Ово, свакако, посебно важи за чачански крај. У претходних 8 векова и дуже, на територији наше Епархије водио се активан монашки живот. Монаштво ове Епархије је за све ово време истрајало али и данас истрајава у одржавању и развоју благочестивих традиција. Монаси и монахиње у претходним деценијама, посебно после Другог светског рата, улагали су велике напоре у развој побожности. Нешто су наследили, за нешто су се изборили, а некад су и сами трудом стварали благочестиве норме понашања. Благочестивост, коју су наши претходници мукотрпно чували и стицали, данас се у овим крајевима са поносом и самопоштовањем одржава.

Нема сумње да се, када је реч о нашем монаштву, ради о мноштву дарова који су дати Цркви. Сагласно са учењем Св. Ап. Павла, наши даровити монаси и монахиње истрајно *ревнују за веће дарове* (1 Кор. 12, 31). Међутим, као што се види из поука овог Апостола Коринћанима (1 Кор. 12), обиље дарова некада може да оптерети оне који их имају. Апостол је, учећи Коринћане како да реше проблем многих дарова, написао 13. главу – *Химну љубави* (1 Кор. 13). Ова глава, тј. *Химна*, није самостална. На-

лази се иза поглавља о духовним даровима и даје смисао свему што је Апостол претходно говорио о благодатним даровима Духа који долази од Бога.

Драги Владико Јустине,

Св. Арх. Сабор расудио је да на трон наше Епархије дођете Ви, као човек монах, монахољубив. Сабор је то расудио благодаћу Духа Светога, тачније – Дух Свети се умешао и благоизволео а људи су се сагласили.

Међутим, осим Ваше монахољубивости и црквености, постоји још нешто. У нашој Епархији се већ прича да је Владика Јустин човек који има љубави. Кажу да *дуго трпите и радујете се истини* (1 Кор. 13, 4–6). Ми који Вас одраније познајемо знамо да је то тачно. Ваша данашња беседа у храму нас је још више учврстила у том уверењу. Зато на одлуку Светог Архијерејског Сабора можемо да кажемо само: „Ево слугу Господњих, нека нам буде по речи вашој.“

По природном поретку ствари, ми не можемо сами ускладити наше богато наслеђе – живо наслеђе. Монаси и монахиње ове Епархије чврсто држе до својих благочестивих навика и обичаја. Како учи Апостол Павле у *Химни љубави* (1 Кор. 13), само љубав према ближњем обезбеђује да дарови буду на корист ономе коме су дати. Она их осољава и даје им пуни смисао. Срећом, у Вашем карактеру постоји овај потенцијал који је неопходан да се постојеће обиље монашких дарова синхронизује и организује на добро свих. Ви сте тај потенцијал у Тимочној епархији додатно развили. Зато у Вас гледамо са великим поверењем и надамо се свему добром – свему најбољем. Добро дошли!

Св. Апостол Павле, икона од мермера, око 1190. г., манастир Студеница – Епархија жичка

је, банатски Никанор, ваљевски Милутин, моравички Антоније, умировљени звоничко-тузлански Василије. На Литургији су такође саслуживали игумани хиландарски Методије, студенички Тихон, протојереј-ставрофор Анастасије Коропулу, старешина

атинског Храма Светог апостола Томе, декани Богословских факултета у Београду и Фочи, као и бројно свештенство и монаштво епархија жичке, тимочке и других гостију.

Богослужењу су присуствовали и изасланица председника Репу-

блике Србије гђа Јасмина Митровић Марић, директор Управе за сарадњу са Црквама и верским заједницама г. Милета Радојевић, градоначелник Краљева г. Томислав Илић, представници Војске Србије, Полиције, Жандармерије, начелници управних округа, гра-

доначелници, председници општина, и представници привредног и културног живота.

Сабрао се народ Божији са разних страна из Тимочке и Жичке епархије. Благолепије је увеличао и хор Светог архиђакона Стефана из краљевачке Цркве Свете Тројице уз помоћ својих колега из Чачка и Лучана.

На крају Свете Евхаристије одлуку Светог Архијерејског Сабора прочитао је Епископ шумадијски Г. Јован, досадашњи администратор Епархије жичке, а у трон Епископа жичких Владика Јустина увели су Високопреосвећена Господа Митрополити црногорско-приморски Амфилохије и загребачко-љубљански Порфирије.

У својој беседи Његова Светост Патријарх Иринеј се обратио Владици Јустину са жељом да настави дело својих славних претходника Светог Саве, Светог Владике Николаја и блажене успомене Епископа Хризостома. Подсетио га је да је његов избор преко Светог Архијерејског Сабора израз Божије воље. „Ви, поред благослова Божијег, имате и молитве свих њих да наставите дело њихово а то дело јесте дело Божије, дело Христово и Његове Цркве и дело светих који су били Ваши претходници. То ће бити велика морална и духовна снага у Вашем труду и раду на пољу Епархије жичке“, рекао је Патријарх Иринеј.

Потом се Његовој Светости, браћи архијерејима и свима присутнима обратио Епископ жички Г. Јустин. Између осталог Владика је рекао:

„Оцењујем и процењујем своје досадашње служење и пре него што преузмем духовно старање за поверену ми Цркву и народ Свете Жиче ‘старе српске приче’, дужан сам да над собом извршим својеврсну духовну смотру. Увек са истим одушевљењем се присећам како ме је Господ призвао да оставим рибарску мрежу и родитељски дом и пођем за Њим. Одушевљен личношћу Богочовека Христа, одлучио сам да свој хри-

Фото: Епархија тимочка

шћански живот осмислим у светој обитељи пустињског манастира Црна Река, у предворју светозаревског Косова и Метохије, крај кивота светитеља и исцелитеља, Преподобног Петра Коришког, где сам духовно стасавао читаву деценију поковавајући се старцу и свој у Христу браћи, да бих кроз послушање задобио смирење које је мајка свих врлина.“

Осврнуо се Епископ Јустин и на 22 године проведене пастирствујући у Епархији тимочној у тешким временима:

„Покоравајући се вољи Светог Сабора, мирну Крајину, којој сам посветио највећи део свог живота, остављам своје духовном чеду, изабраном и нареченом Епископу Илариону и свој у Христу браћи свештеницима и монасима. Вечно благодарим свима који су са мном духовно и материјално изграђивали и утврђивали Тимочку епархију. Посебно благодарим браћи православним Власима, који су небројено пута потврдили на делу да су достојни чувари вредности наше Крајине, свога идентитета и своје традиције, несметано чуване кроз векове. Део мога бића остаће заувек у небеским лепотама и пределима источне Србије уз чудесне реке Дунав и Тимок, где се налази постојбина многих цивилизација. Ко једном упозна лепоте и вредности Тимочке Крајине и окуси виноградарске плодове

од Неготина до Књажевца, уз претивне звуке Мокрањчевих руковети, куда год да крене, не може а да не понесе у срцу свом обиље дарова. Обдаривши ме и обогативши ме овим искуством, Господ ме призива и враћа у ове крајеве, постојбину мојих предака и моју духовну колевку...

На крају шта да обећам данас што већ нисам обећао дајући монашки завет и благодатном силом проходећи све свештене чинове. Молим се свагда Дародавцу свих добара Богу живом у Тројици слављеном да нам подари мир, спокојство, јединство вере и заједништво Светога Духа, слогу и напредак, благорастворење ваздуха, изобиље плодова земаљских и све што нам је потребно за времени и вечни живот.

Господ и Спаситељ Христос, Бог мира и сваке утехе нека буде са свима вама. Амин.“

За благочестиви народ у порти је припремљено пригодно послужење након устоличења, а за Господу архијереје као и за све званице приређена је трпеза љубави у хотелу Турист у самом центру Краљева. Трпеза је била обогаћена и дивним здравицама и честиткама новом Епископу жичком. Ову радост је оплеменио и пригодан музички програм.

Долгоденствуј, Владико Свети!

Јереј Дејан Марковић

Ако постоји српски град у коме се празник Преображења Господњег слави посебно свечано, онда је то свакако Требиње. Полазна тачка је требињска Саборна црква Преображења Господњег чијом би се лепотом могла подичити свака светска престоница. Не одушевљава, међутим, само архитектура и спољашњи сјај тог храма, већ пре свега његова унутрашња, духовна „архитектура“ која се тиче његовог свештенства и верног народа – сваки гост овде осети изузетно гостопримство, отвореност и срдачност људи као главне украсе.

Преображењском Светом Литургијом у требињском Саборном храму ове године је началствовао умировљени Епископ Г. Атанасије, уз саслужење Епископа захумско-херцеговачког Г. Григорија и око тридесет свештеника, међу којима је било доста гостију из других епархија: црногорско-приморске, будимљанско-никшићке, загребачко-љубљанске, жичке, банатске... и, наравно, београдско-карловачке. Огромни требињски храм је био препун народа, а особито деце која су се често тискала око Владике Атанасија у тренуцима када им је био доступан током службе.

У својој литургијској беседи Владика Атанасије је указао на теолошки значај празника Преображења Господњег, у смислу могућности нашег учешћа у нествореним енергијама Божијим, док је Владика Григорије беседио на крају службе у храмовној порти, упутивши верном народу позив на преображај односа са ближњима, који започиње праштањем. Тако су два епископа заједнички у својим проповедима поставили вертикалну и хоризонталну раван празника Преображења, предајући вер-

Преображење у Требињу – догађај за памћење

фото: eparhija-zahumskohercegovačka.com

ном народу крстолик доживљај празничне реалности који се тиче упоредног односа према Богу и људима. А своју празничну радост верни народ је показао извођењем народних кола од стране деце испред храма после Литургије.

Оно што оставља посебан утисак јесте градска литија увече тог истог дана. У њој је ове године учешће узело близу седамдесет свештеника више епархија СПЦ, предвођених епископима Јоаникијем, Атанасијем и Григоријем, уз присуство председника Републике Српске и многих јавних личности. Те вечери нам се учинило да је цело Требиње било у литији, што не чуди с обзиром на познату побожност херцеговачких Срба. Посебну драж догађају дале су украсне свеће које су верници постављали на неким деоницама пута којим је литија ишла и хорови који су у специјалним кануима пратили литију дужином реке Требишњице. На крају је одржан парастос за све погинуле у Церској бици и све српске ратнике уопште који су положили свој живот за крст часни и слободу златну.

Кажу за Требиње да је најлепши српски град. У великој мери смо сагласни са тиме, али бисмо додали још нешто: најлепши део тог најлепшег српског града је његово хришћанско срце, чији се откуцаји најбоље осете на дан градске славе. Стога можемо слободно рећи да ко није био у Требињу за Преображење, тај га није ни упознао до краја.

Презвијтер Оливер Субошић

Поводом сензационалистичких јавних иступања бискупа Немета

Нова рашомонијада бискупа Немета

*Епископ бачки др Иринеј,
Патријарх Српске Православне Цркве*

12. август 2014. г.

Сва интернет-издања београдских и новосадских медија пренела су делове из интервјуа зрењанинског бискупа др Ладислава Немета, објављеног 10. августа ове године у новосадском *Дневнику* (стр. 7) под насловом „Патријарх прихватио позив да посети папу Фрању“.

Да би исконструисао тврђење из цитираног наслова, зрењанински бискуп се присећа разговора између Патријарха српског Иринеја и надбискупа Доминика Мамбертија, одржаног пре месец и по дана у Патријаршији у Београду, уз учешће чланова Светог Синода Српске Православне Цркве и других српских епископа, међу њима и потписника ових редака, као и чланова пратње монсињора Мамбертија, међу њима и бискупа Немета.

Пре него што кажем неколико речи о том разговору, подсетићемо укратко на посету надбискупа Мамбертија Србији.

Дакле, надбискуп Доминик Мамберти, секретар државе Ватикана за односе са другим државама, учинио је, од 27. јуна до 1. јула 2014. године, званичну посету Републици Србији.

Већ првог дана посете сусрео се са својим домаћином, првим потпредседником Владе и министром спољних послова Републике Србије, Ивицом Дачићем. Том приликом је, уз размену мишљења о питањима од заједничког интереса, обострано оцењено да су односи између две државе добри и, у складу са циљем посете, потписан је споразум о сарадњи у области високог образовања, што је важан корак у билатералним односима, који ствара оквире за даљу сарадњу.

Уследили су, потом, сусрети са председником Републике Томиславом Николићем и председником Скупштине Србије Мајом Гојковић.

Јасно је да је надбискуп Мамберти, као званичник своје државе, био у званичној посети искључиво Републици Србији и њеним највишим представницима. С обзиром на то да је посета званичника државе која има веома малу територију, али има специфично велики утицај у глобалном оквиру, уследила после једанаест година, и да је потписан споразум од далекосежног утицаја, свакако је њен значај велики.

Као знак уважавања већинске Цркве и њеног поглавара, у програму посете надбискупа Мамбертија је био и куртоазни сусрет са Патријархом српским Иринејем и Светим Синодом, који се догодио 30. јуна у Патријаршији у Београду. У срдачном неформалном разговору обе стране су истакле потребу даљег унапређивања односа и сарадње између двеју Цркава, Православне и Римокатоличке. Било је речи и о потреби и корисности билатералних сусрета на високом и највишем нивоу, али секретар Свете столице за односе са државама није уручио никакав „историјски позив“ папе Фрање Патријарху и члановима Светог

Синода да посете Ватикан. Пошто није било позива, није могло бити ни одзива, тако да само зрењанински бискуп зна како су се Патријарх Иринеј и чланови Светог Синода сагласили да „до те посете свакако треба доћи“ и какви су то „дипломатски преговори око начина организовања ове посете“ о којима у Српској Православној Цркви нико ни појма нема.

Зна се, уосталом, како се уручују такви позиви. Зна се и то да званични папски позив бива уручен тек када је све унапред договорено и када је потврдан одговор извесност. Ту нема вересије ни „игре на срећу“, осим, можда, у машти господина бискупа, који, где чуда, упорно, из ината или из неких других побуда, показује да има опсесивну потребу да се бави Српском Православном Црквом и да јој дели лекције. Његове даље опсервације о црквено-политичком и екуменском значају такве посете потпуно су беспредметне. Вероватно је прави циљ његовог рашомонског екскурса да нанесе још једну увреду Српској Православној Цркви, њеном поглавару и целом српском народу, поредећи нас са децом из забавишта, која све раде „из ината“. Ако су инат, ирационалност и неодговорност у речи и на делу типичне за „нас у Србији“, како неукусно, а не духовито, инсинуира бискуп Немет, онда га ваља подсетити на речи његовога и нашега Спаситеља: „Лекару, излечи самога себе!“

Овде не бих улазио у унутрашња питања Римокатоличке Цркве у Србији о којима такође има речи у интервјуу др Немета мада остаје нејасно како евентуалним успостављањем засебних – и то „националних“! – бискупских конференција Србије, Црне Горе, Македоније и Косова(!) не би био прејудуциран статус Косова и Метохије, српске покрајине коју Ватикан не признаје као државу.

Није згорег поставити питање: у чије име бискуп Немет наступа

у јавности? Ко га је овластио да медијима пласира своја виђења и тумачења, притом неутемељена? Српска Православна Црква сигурно не! Она има своје службе и лица одговорна за општење са јавношћу, те јој овакве услуге надобудно и наметљиво услужног господина бискупа нису потребне. Истовремено, ни Српској Православној Цркви ни јавности у Србији није знано да он врши дужност гласноговорника овдашње бискупске конференције, а још мање нунцијатуре у Београду. Да није можда „слободни стрелац“, каквих и ми имамо? (Ту не мислим само на вајне „аналитичаре“ него, нажалост, и на појединце из наше Цркве.) Или је, не дај Боже, „извођач радова“ за рачун нама непознатих, а ипак наслутивих чинилаца? Бог једини зна!

У сваком случају, дијалог и сарадња међу Црквама неће бити доведени у питање због сензационалистичких јавних иступања бискупа др Немета, контрапродуктивних управо за оно за што се он вербално и формално залаже. Притом очигледно није свестан опасности да самога себе може – задуго, ако не и трајно – искључити из дијалога који траје упркос многим искушењима и препрекама.

15. август 2014. г.

Дијалог напредује – бискуп Немет сâм себе демантује

Вечерње новости доносе, 14. августа текуће године, на петој страни, нови интервју са Преузвишеним зрењанинским бискупом др Ладиславом Неметом, под насловом „Папа не позива преко новина“. Ту саговорник новинара *Вечерњих новости* покушава да од-

говори на мој коментар поводом његовог претходног интервјуа, датог 10. августа новосадском *Дневнику* (стр. 7) под карактеристичним и недвосмисленим насловом „Патријарх прихватио позив да посети папу Фрању“, при чему тај наслов потпуно верно сажима и преноси основну поруку интервјуа. Слично стоји ствар и са његовим изјавама *Полицији* од 14. августа (стр. 8), где наслов гласи „Бискуп само начелно говорио о посети патријарха Ватикану“, а правда се тако што изјављује да су његове речи „лоше протумачене“.

Нажалост, покушај уваженога господина бискупа да се извуче из невоље у коју се увалио дезинформишући овдашњу јавност остаје безуспешан покушај, и то из простог разлога што није надахнут истинољубивошћу и спремношћу да се промашај призна. Једино што он постиже јесте то да сâм себе демантује. Притом нема никакве вајде од напада на моју личност нити од квалификација којима жели да ме дезавуише.

Сада за *Новости* каже: „Епископ Иринеј има своје мишљење о могућности посете српског патријарха Ватикану. Не знам одакле га је извукао. У мом интервјуу за *Дневник* лепо пише да се тражи могућност да дође до једног таквог састанка; није било никаквог позива.“ Исто, са мо другим речима, саопштава и у *Полицији*, где признаје да „из Ватикана није стигао никакав позив и то је апсолутна истина“. Ово последње – да није било никаквог позива – ја и тврдим, а свој суд, не тек мишљење, о бискуповим исказима извукао сам из његовог интервјуа. Ево шта је он рекао, а дописник *Дневника* пренео: „До овог, по мени историјског позива, *дошло је* за време разговора монсињора Доминика Мамбертија, ватиканског министра спољних послова, и Његове Светости патријарха Иринеја у Београду...“ (подвлачење моје).

Питам се: од ова два тврђења, које је истинито? Оба никако не могу бити истинита јер се међусобно искључују, и логички и чињенично. У продужетку, бискуп за *Дневник* каже: „Сада су у току дипломатски преговори око начина организовања ове посете...“ Кроз три дана, после мога коментара, изјављује за *Новости*, не трепнувши, следеће: „У два текста сам јасно написао да нема ни речи о договору између две Цркве. Рекао сам: било би интересно *када би и ако би дошло до посете...*“ (подвлачење моје). У истом духу везе и за *Полицику* уверавајући нас да код њега „није написано да је позив формално уручен него да се ради на томе“ и да је он, ето, са мо „одговарао на питање како би *евенјуална* посета била организована...“ (подвлачење моје). И опет се питам: када мој Преузвишени брат говори истину? Да ли онда када потврђује моје наводе или онда када противречи не само мени него и самоме себи? Зар стварно мисли да ће сви за дан-два заборавити оно што је изјавио? Или верује да људи имају смањен коефицијент интелигенције? Ако је, у *Дневнику* или било где, био „лоше протумачен“, зашто није одмах демантовао наводе новинара? него тек сада, после мога коментара, врда, али тако невешто и провидно да не може да изврда?

Притом наглашавам да се ја нисам огласио приватно него службено, у својству портпарола своје Цркве, и нисам се огласио да бих нападао њега него да бих бранио интегритет своје Цркве и њеног првојерарха. Он каже да сам га и раније „нападао“. То је истинито колико и ова конструкција око посете Патријарха српског Епископу римском, папи Фрањи. Ја сам га само једанпут пре овога случаја јавно позвао да не износи неистине и клевете о мојој Цркви, а повод су биле његове изјаве да прослава 1700-годишњице Миланског едикта у Нишу, октобра 2013. године, није била организована у духу екуменске ширине

(а на њој су били присутни представници читаве хришћанске васељене!) и да, уопште узевши, екуменска сарадња са Српском Православном Црквом баш и није могућа, док са протестантским заједницама у Србији углавном лепо напредује(!). Ништа зато што протестанти у Србији немају примедби на Српску Православну Цркву, ништа зато што нико од његове овдашње сабраће бискупа није подржао његове оцене о Српској Православној Цркви, ништа зато што Други ватикански сабор са највећим уважавањем говори о „часним Црквама Истока“, ништа зато што велики теолог Рацингер, и као предстојник Конгрегације за доктрину вере и, касније, као папа Бенедикт XVI, тврди да са мо Православна Црква може, са строго еклисиолошког становишта, бити названа сестринском Црквом, ништа зато што је данашњи папа свој став према Православној Цркви посведочио *urbi et orbi* тако што је васељенском патријарху целивао руку...

Тако долазимо и до његове оцене о мојој маленкости. Он сматра да мени смета то што он живи у мултиетничкој средини и што није једностран попут мене. А у каквој средини ја живим? Није ваљда Банат више мултиетнички него Бачка, његов и мој завичај? Он, Мађар, има доста родбине српског порекла, вели даље. Па шта с тим? Ја сам Србин, али имам родбине не само мађарског порекла него и мађарске народности. По чему сам ја ту једностран, а он многостран или свестран, такорећи свечовек? По чему ја то не могу да нађем ништа друго осим свог личног идентитета? Не желим да будем груб, али питам: постоји ли ико ко не ма лични идентитет? Зар лични идентитет не укључује ближњег, штавише зар не извире из односа са ближњим, из заједнице љубави? Може ли ико уважавати идентитет другог уколико не чува и не развија свој идентитет? У чему се ја ту разликујем од њега?

Хришћанин, а и сваки одговоран човек, треба да служи истини и да се служи искључиво истином. Нема значаја да ли се тај хришћанин и човек зове Ласло или Иринеј. Јер, хришћанин истинује у љубави и љуби Бога и ближњег истинујући.

Очигледно је да се нисмо нападали са истих теолошких извора. Не позивам бискупа Немета да утоли духовну жеђ на извору теологије и етоса са којег ја пијем. Биће довољно да захвати са извора заједничке традиције првих векова, а од новијих – са извора последњег свеопштег сабора сопствене Цркве. Братски га, међутим, позивам да не жури (умало не рекох српски – да не срља) ни у чему, па ни у употреби речи која громко звечи, а мало шта значи. Боље је и њему, и мени, и свима, да се држимо мудре италијанске изреке по којој *qui va piano, va sano e va lontano*, што ће рећи: ко иде полако, иде безбедно и стиже далеко.

За крај, желим да му поручим да га никад нисам напао. Ни овај текст није напад. Ово је одбрана, али не само одбрана озбиљности и достојанства Српске Православне Цркве (*apologia pro Ecclesia sua*) него и одбрана брата Ласла од Ласловог масла.

Иначе, увек, па и у нашем времену лажи и лицемерја, хришћанин, а и сваки одговоран човек, треба да служи истини и да се служи искључиво истином. Нема значаја да ли се тај хришћанин и човек зове Ласло или Иринеј. Јер, хришћанин истинује у љубави и љуби Бога и ближњег истинујући.

Dixi et salvavi animam meam: рекох и спасох душу своју. ❧

Дана 4. септембра ове године навршава се 40 година од када се преставила Милица Костић, ученица Медицинске школе у Крушевцу

Похвала Милице Костић

Архимандрит Тихон (Ракићевић),
иџуман манастира Студеница

Похвала Милице Костић написана је пре неколико година у манастиру Студеници. Њоме је Архимандрит Тихон завршио Миличино *Жиџије*. Форма ове похвале је, великим делом, преузета из *Прве беседе Светој мученици Пелаџији Девици* од Светог Јована Златоуста (PG 50, 579–584). Осим тога, *Похвала* садржи неке елементе његове *Беседе Светој мученици Домнини и њеним кћерицама* (PG 50, 629–640), као и његове *Друге беседе Мученици Пелаџији* (PG 50, 585–586). Поред тога, аутор *Похвале Милице* је из ових беседа више пута намерно преузимао или парафразирао читаве реченице и њихове делове. Због тога ова беседа личи на беседе поменутим светим мученицама које је изговорио Златоуст. Смисао оваквог начина писања, у данашње време, јесте у томе што се тако сасвим јасно открива подударност како мучеништва тако и живота и настројења ових светих мученица са подвигом и животом наше Милице. У наставку доносимо незнатно скраћену варијанту текста.

Благословен Бог,
Ево већ се и жене баве смрћу, и девојке се подсмевају кончини, и девице, веома младе које не знају за брак, одлучно и бескомпромисно устају против насиља. Видимо да је и у наше доба, као у некадашњим давним и славним временима, смрт ослабљена. Опет је постала презрена сила ђавола – и то од девојке! Зато је и Милица показала да се не боји смрти, па је реговала са великом одлучношћу. Није дочекала, нити је дозволила да јој зликовци ураде што су наумили, већ је у својој решености предупредила њихову суровост. Била је спремна на плач и сузе, спремна да детиње моли и да прима шамаре. Била је спремна на сваку врсту казне, али се плашила управо онога што су нападачи првенствено хтели – њихове нечасне насилности. Она их је за

то и предухитрила, и поштедела себе вређања.

Историја показује да су се мушкарци тешко одлучивали на тако нешто, а жене, које су по природи изложеније увредама, одлучивале су се на такву врсту смрти – кончине. Поставши објект дрских погледа и поступака, Милица је решила да се бори по сваку цену ка ко би омела бестиднике да се наслађују гледањем њеног лица и да се изругују над њеним светим телом. Из тескобе мале собе запливала је – ка блаженству будућег века, и ево је – сад је слободна. *Није скочила да ђоине, нећо да се уздигне у бољи и вечни животи. Својом смрћу остварила је ђредах и избављење од мука, ђлашћу за светији животи који је водила, наџраду за борбу у којој је до краја истрајала. Раније су се за умрлима чули ридане и ђлач, а Милице убудуће можемо ђеваџи ђсалме и ђесме.*

Зато кажемо опет: Благословен је Бог – жена храбро полази на смрт и свргава власт и силу ђавола. Слаби и крхки сасуд постао је непобедиво оружје; девојка храбро полази на смрт: ко се не би запрепастио? Најславнији мушкарци и свети ђуди, који су имали велику смелост пред Богом – Авраам у Египту, Јаков и Илија (види: Пост. 12, 11–13; 32, 11 и 1 Цар. 19, 2–3) – били су у страху пред смрћу. Они су се плашили смрти а сада је жене презиру. То је зато што је ова смрт – прелаз ка бољем животу, ка Христовом Царству. Прослави-мо, дакле, Владику Христа, јер је Он учинио да жене презиру оно што је било страшно пророцима. Треба нешто знати: Авраамов и Илијин страх од смрти, то је била немоћ природе, а не кривица слободне воље, али и ту немоћ је ово дете превазишло.

Ако се дивимо трпљењу древних мученика, задивићемо се и њеној храбрости; ако се изненађујемо њиховом издржљивошћу, изненадићемо се и њеном неустрашивошћу, јер се она одлучила на такву смрт. Замислимо у каквом се расположењу духа нашла млада девојка, понос родитеља, тиха и добра. И поред тога што није имала никога да јој помогне, отишла је у смрт несавладана. Као што подвиг девојчице – Свете мученице Пелагије – није био дело људске природе, већ највећим делом гест и утицај Божији (како вели Златоуст), тако ни Миличин подвиг није спроведен без надахнућа од Бога. Ради њега – тог савршеног Јагњета, клање је претрпело ово ново јагње, ради тог Агнеца јесте њена жртва, ради те Жртве јесте овај нови принос.

Милица је учинила све што је до ње: молила је, плакала, снисходила, себе умањила пред горима, све то не би ли их одговорила од зле намере. Али је, с друге стране, имала присуство духа и спремност да се опире, храброст, решеност, ревност. А успех њене замисли, је зависио од Божије помоћи и вишњег благослова јер су се врата собе залупила од промаје, те насилници нису могли да уђу у собу, а желели су.

У ствари, није тачно да Милица није имала никога да јој помогне – види Бог патње својих „малих“ (види: Мт. 18; 6, 14; Мк. 9, 42; Лк. 17, 2) и милих, а поготову оних који не могу да се бране. Христос је био уз њу, дотакао се њеног срца и ума, бодроји њену душу и савладао страх. А сама Милица је претходно учинила себе достојном Његове помоћи. Није имала никога да јој помогне међу људима, али остала јој је благодат за коју је Господ рекао: „Доста ти је.“ А

све ово је било по промислу, *јер се сила Њејова „у немоћи показује савршена“*. У немоћи слабог женског тела пројавила се, одраније усељена, „сила“ – и то „Христова“ (2 Кор. 12, 9).

Доведена у ситуацију крајње немоћи: најпре поругана, у невољи, сатерана у тескобу мале собе, ударана, Милица је управо онда када је требало да подлегне присили и буде слаба – *иостала силна* (види: 2 Кор. 12, 10). Овако се показала као достојни свечар

О страдању Милице Костић писано је у Православљу, у бројевима од 1118 до 1121 и у броју 1132. Филм о њој налази се на електронској адреси: <http://milicakostic.rs/>

свога заштитника, Светог великомученика Георгија Победоносца – крсне славе породице Костић.

Милица је од силеција одважно побегла. Али, није побегла било где, него међу мноштво спасеног народа који стоји „пред престолом и пред Јагњетом“ (Христом), који су обучени „у хаљине беле“, с палмама „у рукама њиховим“ (Отк. 7, 9). Напасници су се унапред (злу) радовали мислећи да су преварили ово свето дете. Очекивали су лични тријумф над њеним страхом. Очекивали су саможиво задовољство над туђим болом и муком, али им је Милица злобу, на њихов сопствени ужас, вратила. Какав стид, каква непријатност, каква срамота и ужас су обузели ове несрећнике јер се увидело да њихов рат није био против људи, него против Бога! Милица им је показала да смрт мученика јесте победа мученика. Свето тело је пало несавладано, поражавајући очи демономислећих.

Као што су некада побожни људи учинили над Архиђаконом Стефаном „велики плач“ (Дап. 8, 2), тако смо и ми некада жалосни били и плакали за Милицом. Али, „заиста“, по речима Господњим, *наша се жалост окренула на радост* (Јн. 16, 20). Зато подвиг ове девојке тражи данас достојни спомен и многобројне посматраче.

Мрзећи човека и све што је људско и Божије – а поготову поштење, честитост и чедност – непоменик је ударио на најбољи изданак најбоље земље. Али, будући да сам ток историје представља чишћење, ова девојка је наново доказала да историја, тајанствено вођена Духом Светим, ради за православље.

Зато што је она спојила у себи безазленост голуба с мудрошћу змије. Иако је била ухваћена као безазлени голуб, ипак је побегла, као мудра змија. Историја је показала да је оваква мудрост била одлика само оних најбезазленијих, а таква је била и наша мудрица – Милица. Поред тога што је била жртва, те плакала, противила се и борила, она није очајавала због њихове, готово извесне, победе. Силеције нису одустајале – али није ни она.

Смрт свете девојчице Пелагије, као што рекосмо, није била последица природног пада, него заповести Божије, а смрт наше Милице је дошла услед савршене борбе како за очување слободе и достојанства људске личности тако и за поштовање светиње тела, које јој се од тада заувек обукло у славу. Као што се Света Домнина у *речној струји* заувек очистила са својим ћеркама, тако је наша Милица, кроз *невољу велику*, за свагда убелила *хаљине своје у крви Јајњетовој* (види: Отк. 7, 14), тј. Христовој.

Са двоструком одеждом – девствености и мучеништва – наша Милица стаје пред престо Христов. Иако по природи повучена и мирна, готово неприметна, данас стаје у центар наше пажње и прослављања. Она *доуђува пашње шела Христовој* (види: Кол. 1, 24) својим страдањем, којим се као живи камен узидала „у дом духовни“, у „тело његово, које је Црква“. Животом и подвигом *поставиши изабрана и света*, објавила је врлине Онога Који *ју је дозвао* (види: 1 Пет. 2, 5 и 9). Славан биће и онај гроб у који је положено њено тело, које је живело у благочешћу и врлини.

Наше дете – Милица Костић – прославило се у јутро 2. септембра 1974. године. После педесет са ти, проведених скоро сасвим у дубокој коми, ова девојчица се преставила – анђели Божији су прихватили њену душу, у среду, 4. септембра. Следећег дана њено свето тело је сахрањено у селу Стројинци, на брдашцу, сто педесет метара изнад родне куће.

Она није презрела живот као живот; она је презрела ругање светињи живота и творевини. Презримо онда и ми бесмислена задовољства имајући на памети и на уму ово свето дете. Тако ћемо створити наду у покајање оних који чине недела. Благом Богу је могуће да онима који се покају *опрости грехе и очисти их* „од сваке неправде“ (1 Јн. 1, 9). Испоштујмо мученицу на овај начин, гледајући како Бог прославља ону коју је већ прославио, али овог пута – пред људима. Онај Који *љови са онима који љове*, Који *ишује с љућницима*, Који *исцељује болне* – Господ, Он се борио уз Милицу и за њу. Ако прослављамо косовске витезове, прославићемо и ову јунакињу, ко

ја је својом крвљу посведочила истину. Миличин пређутни завет самопоштовања разоткрио је читав њен живот као један детињи пут у Царство Божије.

*Владајући се као дејше свейло-
стии* (види: Еф. 5, 8) потврдила је
да ће они који су „као деца“ „ући
у Царство Небеско“. Њену дети-
њу чистоту данас препознајемо
као „светлост свету“ која *се више
не може сакријти*, него долази на
видело да „светли свима“ (види:
Мт. 18, 3; 5, 14–15).

Доведена у ситуацију крајње
немоћи: најпре поругана, у
невољи, сатерана у тескобу
мале собе, ударана, Милица
је управо онда када је требало
да подлегне присили и буде
слаба – постала јака.

Ова девојчица је показала да на ша земља још увек може да роди „најбоље пшенично класје“. Милица за нас постаје символ – за штитница данашњег нараштаја који губи достојанство. Њеним молитвама, и молитвама оних који су се некада прославили као она, да се и ми удостојимо да се нађемо међу мноштвом деце која, заједно са нашом Милицом, стоје „пред престолом и пред Јагњетом“ – Христом. А тамо „не ће ући“, „ништа нечисто“ јер они су *деца Њејова*, „и сам Бог биће с њима“. Смрти тамо „неће бити више, ни жалости ни јаука, ни бола“. Такође, „ноћи онде неће бити“, јер је храм Небеског Града, и вечна светлост његова, Господ Бог Сведржитељ, и Јагње (види: Отк. 7, 9; 21, 3–27).

Велики је Бог наше јунакиње. Велики си Ти, Господе, и чудесна су дела Твоја, и нема речи да опевају сва чудеса Твоја! Прослави наше дете.

* * *

А ми, после свега изнетог, задо-
бијамо смелост да кажемо Мили-
ци: Радуј се! Сагледавајући њено
мирно, тихо и ненаметљиво, а из-
над свега – свето живљење у вре-
мену све већег губитка слободâ
и достојанства човека, стајемо и
обраћамо јој се:

Радуј се, јер си, имајући „непо-
знавање овосветских ствари“, би-
ла *беспрекорно и честитио дете* Бо-
жије. Радуј се, јер си спознала да
ти ваља остати *нейорочном усред*
света и друштва који су
губили некадашње дарове
и достојанство.

Радуй се, јер си се због
настројења да другоме
помогнеш нашла беспомоћна у тамној замци.
Радуй се, јер си управо
одатле свима *засијала као
помоћница и светило у васиони* (види: Фил. 2, 15).

Радуј се, јер си невиним страдањем својим убелела хаљине своје у крви Јаџне-шовој. Радуј се, јер си у њима *пред прешолом Бога, Који обриса сваку сузу из очију твојих* (види: Отк. 7, 14–15).

Радуј се, јер, у борби за људско достојанство, ниси марила да *сачуваш животи свој*. Радуј се, јер си достојанствено *изјубила животи* а, по речима Господњим – *нашла си ња* (види: Мт. 10, 39).

Радуј се, јер си „ране Господа Исуса“ *на шелу своје понела* (Гал. 6, 17). Радуј се, јер повреде и преломи твога тела представљају царски украс у месту *радосћи Господара твога* (Мт. 25; 21, 23).

Радуј се, јер си тихо пристигла у град земаљски а убрзо, као блажена, *ушла си на каију у Град Небески* (види: Отк. 22, 14). Радуј се, јер си искусила зло у огољеном виду, а невиним страдањем жртвовала си се за друге, спречавајући тиме даље насиље.

Радуј се Новомученице Мили-
це, утехо нараштаја нашега!

– Поводом избора новог украјинског првојерарха,
Митрополита Кијева и све Украјине Г. Онуфрија –

Цртице из историје Цркве у Украјини

Прошјојереј-сѣаврофор др Радомир В. Појовић

Према најновијим подацима (2011) у Украјини има око 12.000 парохја,
74 епископије, 9.000 клирика, Духовна академија (Кијев), седам (7)
семинарија, око 211 манастира са око 5.000 монашких лица.

Једна од најстаријих духовно-просветних установа Руске Цркве јесте Кијевска духовна академија (ради од прве половине 17. века) у истоименом манастиру који се везује за почетке руског хришћанства. У најновијој историји Православне Цркве у Украјини преломни су следећи важни датуми током 20. века:

При крају Првог светског рата осећа се повећана тежња за државним а самим тим и црквеним осамостаљењем у пределима западних руских земаља. У новембру 1917. године новостворена „Рада“ је прогласила независност Украјине. Московски Свети Синод је осуђивао било какво црквено подвајање. Исте године је образован и Духовни Савет или Рада на челу са Архиепископом Алексејем Владимирско-суздаљским, који је претходно због канонских преступа био осуђен од стране Светог Синода Руске Цркве. Када је у Москви 15. августа 1917. отворен Сверуски православни сабор, из Украјине је на сабор отишао Митрополит Владимир, али је био осуђен од самозване и самопроглашене украјинске Раде и забрањен му је повратак у Украјину. Крајем 1917. пошто је у Москви обновљена Патријаршија и изабран Патријарх Тихон (Белавин), украјински црквени Синод је иступио против

новообновљене Московске Патријаршије. Новоизабрани Патријарх Тихон је именовао Митрополита Платона (Рождественског) из Одесе да га заступа у Украјини. Украјински црквени сабор је заседао 7–19. јануара 1918. године. Већина учесника сабора је била за црквено јединство са Москвом. Сабор је имао у виду изражене потребе православних у Украјини и образовао је посебну комисију која би се старала за превођење богослужбених књига на украјински језик. Сабор је наставио са радом у лето, од 20. јуна до 11. јула 1918. На сабору је изгласана црквена аутономија за Украјину. Догодило се да је Митрополит Владимир Кијевски био ухапшен и убијен (25. јануара 1918) као прва жртва болшевичког тероризма. Наследио га је Митрополит Антоније (мај 1918) који није био за црквену независност Украјине.

Међутим, 2. јануара 1919. године проглашена је на противканонски и противпредањски начин аутокефалија Цркве у Украјини у циљу разбијања духовног и црквеног јединства тек обновљене Московске Патријаршије. Царистички покрет белих подржавали су угледни епископи Руске Цркве као што су Митрополит Антоније (Храповицки), Митрополит Платон, Митрополит Евлогије (Георгијевски).

Петог маја 1920. године самопроглашена Украјинска аутокефална црква кида потпуно везе са Московском Патријаршијом. Међутим, имали су велики проблем – недостатак епископа и свештеника. У почетку на извесно време придружио им се Епископ Партемије Полтавски. Они су на свој неканонски начин производили епископе и свештенике; епископи су могли бити свештеници који су у браку, затим, примали су свештенике који су имали више бракова, презирали су монаштво. Украјински национализам – етнофилетизам је нажалост превагнуо у односу на црквени поредак и уређење. Између два светска рата у Украјини је углавном владало опште недовољно стање за Цркву.

У току Другог светског рата Немци су већ у септембру 1941. године освојили Украјину и већ су се осетиле извесне духовне слободе. Помиње се чак седам (7) православних епископа у Украјини. Седиште Цркве било је у Почајевској лаври, на челу Цркве је Митрополит Алексеј (Громадски). Истовремено, под немачком окупацијом Епископ Поликарп из Житомира и Архиепископ Александар из Пинска раде на одвајању Цркве у Украјини. То чине уз помоћ Митрополита Дионисија из Варшаве

(Пожска). Аутокефалисти су у току 1941–42. године имали у западним областима Русије око 15 епископа. Међутим, без обзира на ратно стање и околности, на силовит притисак унијата, већина становништва је била за црквено јединство са Московском Патријаршијом. Са завршетком Другог светског рата самозвани и самопроглашени аутокефалисти су ишчезли.

Питање унијата у западним руским земљама поставило се у првим годинама после рата. Ј. В. Хугашвили је по савету Г. Карпова предложио да се унијати, који су некада насилно деловањем исусоваца напустили православље, изјасне. Радам неколицине свештеника, посебно проте Гаврила Костељника и других, од 1.270 унијатских свештеника, 997 се потписало као православни. У граду Лавову одржан је сабор 8–10. марта 1946. године. Био је црквено-народни сабор (216 свештеника и 19 световњака). Сабор је поништио Брестлитовску унију из 1596. године која је била погубна за православни свет, проглашено је присаједињење бивших отпалих православца Православној Цркви.

Црква у Украјини после Другог светског рата делила је судбину осталих вера и цркава у Совјетском Савезу. Појачани прогони су били од 1959–1964. године у време Никите Хрушчова. Црква је прогоњена. Од четири семинарије (Кијев, Лавов, Одеса и Луцк) остала је само Семинарија у Одеси. Затворена је 1961. године чувена Кијевско-печерска лавра. Управо тих година духовно су просијали исповедници вере попут јеромонаха Кукше (+1964) у Одеси, Лаврентија (+1950) и Черњигову, или пак духовни лик Архиепископа исповедника Луке из Семферопоља.

Нова искушења долазе на Цркву у Украјини у годинама после такозване перестројке у Совјет-

Антонијеве пећине, Кијевско-печерска лавра, аутора Абрахама ван Вестервелда, 1651. г. (фото: wikimedia.org)

ском Савезу. Године 1991. Украјина је самостална држава. Плануо је оживљени унијатски покрет који је насилно преузимао православне храмове и имовину уз помоћ нове државне украјинске власти. Украјински национализам је такође оживео, Архиепископ Владимир Јарема из Лавова одваја се од Московске Патријаршије и приближава се Цариградској Патријаршији. На ове покрете одговорио је Свети Синод Московске Патријаршије својом одлуком из октобра 1990. године када је створена Аутономна Украјинска Црква на челу које је митрополит са титулом „Митрополит кијевски и целе Украјине“.

Истовремено Митрополит Филарет (Денисенко), који је дуго година (од 1966) као Егзарх Украјине био сарадник КГБ, пошто није изабран за патријарха (1990), отворено се сада залаже за аутокефалију Цркве у Украјини. Свети Синод у Москви је 1992. године донео одлуку да се Митрополит Филарет Денисенко повуче из Украјине. Филарет је то одбио и ишао је на руку украјинских националиста (председник Леонид Кравчук). Руску Цркву у Украјини заступао је Митро-

полит Никодим (Руснак) који на украјинском синоду 27. маја 1992. збацује Филарета (Денисенко), а за Митрополита у Украјини поставља Владимира (Сабода) (+2014) [новоизабрани Митрополит је Онуфрије – од 13. августа 2014. године] који је био ректор Московске духовне академије и шеф мисије Руске Цркве у Светој земљи. Међутим, аутокефалисти нису мировали: Митрополит Василије (Ромачук) 1993. године проглашава „Православну украјинску цркву – Кијевску патријаршију“, Василија (1995) наслеђује збачени Филарет (Денисенко), па је Синод Московске Патријаршије био приморан да 22. фебруара 1997. године Филарета (Денисенка) осуди најстрожом казном, искључењем из црквене заједнице. Нажалост, самопроглашени аутокефалисти и унијати у Украјини све време имају подршку средстава обавештавања и добрим делом саме власти.

Према најновијим подацима (2011) у Украјини има око 12.000 парохија, 74 епископије, 9.000 клирика, Духовна академија (Кијев), седам (7) семинарија, око 211 манастира са око 5.000 монашких лица. ■■

Православно образовање као сведок православне духовности

Савремено образовање: постоји ли алтернатива?

гр Ксенија Кончаревић

Зашто бисте патили, када вас школа може
на време припремити за – доживотну отуђеност?

Када годину за годином продајете плескавице на киоску код аутобуске станице, када по читаве дане седите за рачунаром укуцавајући непрегледне низове ко зна коме потребних бројева и имена, када по десет са ти дневно распакујете и ређате по полицама гомиле робе у загушљивом супермаркету, са досадом која вас обузима и осећањем бесмисла сопственог постојања лакше ћете се носити уколико имате оскудан ниво образовања и сиромашан унутрашњи свет. Зашто бисте патили, када вас школа може на време припремити за – доживотну отуђеност? Отуђити децу од њих самих како не би добијала снагу из својих аутентичних мотива и афинитета, отуђити их од породице, традиције, вере, културе – то је социјална поруџбина којој треба да удовољи образовни систем епохе либералног капитализма и економије масовне потрошње.

Још почетком 20. века Херис и сарадници, познати у академској философији као „хегелијанци Св. Луиса“, школски систем САД конципирали су као оруђе за изградњу глобалног друштва, које се базира на замрзнутим односима где се свака иницијатива и свако незадовољство (а тиме и потреба за мењањем друштва) сасеца у корену. У својој *Философији образовања* из 1906. Херис пише: „Деведесет

девет од стотину ученика јесу аутомати који пажљиво ходају прописаним стазама и пажљиво следе прописане процедуре. Ово није случајно: то је резултат опсежног образовања које је научно дефинисано као класификација појединца. Велики циљ школе – отуђење од самога себе – може се боље остварити на тамним, ружним местима без ваздуха... Треба покорити физичко биће да би се надвладала лепота природе. Школа би требало да развија снагу за *повлачење из силовној свећи*“ (курзив наш).

Макс Ото је у есеју из 1949. (*Наука и морални живот*) изнео констатацију да велика заинтересованост бизниса за конципирање школског система (а додаћемо: и породичне, и педагогије слободног времена) уопште не треба да нас чуди. Запањујућа револуција у маркетингу изазвана је експанзијом масовне производње која се није могла ограничити на то да једноставно удовољи људским потребама, него је потребе производње поставила изнад људских жеља. Било је потребно створити потражњу за било чим што би доносило профит. Да би златна кока и даље носила јаја, требало је поучавати да је потрошња најважнија сврха живота. То је била та нова стварност либералног капитализма која објашњава како бизнис манипулише школовањем и одрастањем уопште.

Стратегија серијског образовања давала је очекиване резултате још пре него што је у танчине осмишљена. Америчка новинарка Хелен Тод у чланку „Зашто деца раде“ објављеном још давне 1913. у *McClure's Magazine* наводи како је фабричка инспекторка 1909. обавила неформално истраживање на 500 деце запослене у 20 фабрика. „Утврдила је да њих 412 радије ради у ужасним фабричким условима него да се врате у школу“. Дана 11. априла 1933. председник Рокфелерове фондације Макс Мејсон најавио је опсежни национални програм за САД који ће, уз помоћ Фондације, омогућити „контролу људског понашања“. Два истраживања за Конгрес – једно из 1915. и друго из 1959 – дошла су до истоветног закључка да се школска политика у новом педагошком поретку намерно креирала далеко од очију јавности, у корпоративним уредима – убаченом у школске механизме софистицираном, суптилно разрађеном кампањом утицаја која је јавном мњењу била невидљива.

Две деценије након Другог светског рата, између 1967. и 1974, донети су кључни документи образовне политике, међу којима посебно место заузима вишетомна *Таксономија образовних циљева* Бенцамина Блума, која, по речима аутора, представља „алат за класификаци-

ју начина на које појединци треба да делују, мисле и осећају на основу одређених упутстава“ (обратите пажњу на фрагмент „мисле и осећају“ – у питању је тотална контрола појединца). Све је нормирано, стандардизовано, задато, адаптирано, подложно тестирању. Епилог? Само 31 посто високообразованих Американаца, по подацима за 2006, може у потпуности разумети најобичнију причу објављену у новинама, што представља пад у односу на претходну деценију, када је свега 40 посто особа са дипломама факултета то било у стању. Или: 35% младих жали због свог искуства на факултету и не сматра га вредним уложеног времена и новца; више од половине изјављује (2006) да на факултету није научило ништа корисно. А свему томе претходили су конкурси, ранг листе, напетост ишчекивање младића и девојака хоће ли бити примљени на престижне студије, стрепње како ће се изаћи на крај са финансијама, хоће ли наћи запослење у струци, да ли ће бити лакше „пробити се“ са овим или оним специјализацијама, потврдама, дипломама, титулама.

Животе намењене рутинским пословима најбоље је задржати незрелима. Децу и омладину програмирану по мери креатора нових друштвених односа срећемо свуда око нас: то су апатична створења без животних интересовања и јасних циљева, увежбана да организују своје време само око експлозија одушевљења и забаве или избегавања казне (ређе, јер и кажњавање је „кршење дејих права“). Најстрашнији коментар о овој деци јесу хиљаде и хиљаде сати које она проводе у неистраживању, неигрању, нетражењу прилика за своје стваралачко изражавање већ у пасивном гледању музичких спотова (ако се музиком може назвати агресивни ритам), мењању ТВ канала, сурфовању по интернету, игрању компјутерских игрица, куцању стотина СМС порука баналне садржине и крајње осиромашеног вокабулара.

Заглупљеност постаје нарочито опасна за децу из средњих и виших слојева, која су под притисцима, наметнутим њиховим већ ионако несигурним родитељима, успела да дођу до извесних диплома. Кад постану радно способна, та дојучерашња деца осећају да морају нешто знати, јер њихове дипломе јемче да знају и умеју, да су „оспособљена“. У то и остају уверена док неочекивано бруталан развод, отказ или напади панике који настају услед њихове неспособности и несналажења у односима са људима не уздрмају несигурну равнотежу њихових непотпуних и јалових, али већ одраслих живота. Људи осуђени да буду непотпуни, неспособни и застрашени светиће се на онима у својој близини, док ишчежавају из властитог и туђих живота погрљени испред светлуцајућег монитора. У свим неуспешним друштвима, како показују социолошка и криминолошка истраживања, поштовање према својим обавезама и својој породици пада заједно са саосећањем према својим ближњима, да би било замењено преокупираношћу забавом, а одатле до болести зависности и света криминала није далеко.

Да, превише је драгоценог времена, покушаја и погрешака утрошено седењем у полумраку, у виртуелном свету. Бити зрела особа значи живети са сврхом, својом властитом сврхом; значи прихватити одговорност; значи борити

се са својим слабостима и развијати срце, ум и дух. Покажите младој особи зависној од компјутера и мобилног телефона да је живот занимљивији од електронског сурогата, а сама стварност ће временом учинити остало.

Алтернатива је – успостављање критичке дистанце према актуелној парадигми „образовања за информатичко и постмодерно друштво“. Неопходно је трезвено се суочити са утилитаристичким концептом школе и његовим погубним утицајима на развој индивидуалне и друштвене свести, дехуманизацију, релативизацију културних и цивилизацијских вредности. Пошто је, по речима Михаила Кардамакиса, „најважније дело православне духовности у данашњем лудилу нове иконоборачке јереси, то јест у сатирању човека као иконе Божије, њена борба за очување хришћанске иконе човека, за заштиту и подршку човека и истините човечности, целосног човека и свеукупне људске стварности“, православно образовање призвано је да сведочи и пројављује богатство те духовности, онтологију њеног унутарњег искуства са својственим јој историјско-есхатолошким динамизмом и богочовечанском пунотом, обухватајући, али и надрастајући, преображавајући и оживотворавајући културне, научне, цивилизацијске вредности које се транспортују процесом образовања.

Људи васпитани и образовани на традиционалним духовним и културним вредностима немају потребе да ишче-завају у сајбер простору или да се одају јефтиној забави, јер они ретко доспевају у ситуацију да не знају шта ће са својим временом. Време посвећено приватности таквима је благослов, јер им се свиђа да буду у друштву најближих, а ако су сами – у друштву књиге, музике, природе, у разговору са Богом, у понирању у своју душу.

Људи васпитани и образовани на традиционалним вредностима свесни су своје пролазности и потребе да оплемене сваки свој тренутак.

Такви људи уочавају потребе других и своје аутентичне потребе. За разлику од отуђених, свесни, уравнотежени и одговорни људи никад не постају превише зависни од материјалног богатства, осећајући да се највреднија добра – љубав, благородност, доброта – не купују.

Наше време на земљи строго је омеђено. Немамо времена за бескрајне изборе животних путева и опредељења. Сваки избор искључује неки други – то је стварност са којом се суочавамо у овом привременом животу који увире у вечност. Зато нараштајима који долазе дугујемо избор вредности које су бар једнако тако добре као и оне које су надахњивале нас и наше родитеље – а ако је могуће и боље. ■■

Изложба у Историјском музеју Србије У име народа

Пејтар В. Шеровић

Интерактивном изложбом „У име народа! Политичка репресија у Србији 1944–1953“, чији је аутор др Срђан Цветковић, коначно пробијен зид седамдесетогодишњег *тромајасној мука* наше јавности о жртвама терора комунистичког режима у Србији.

Од 16. априла до 31. јула 2014, у Историјском музеју Србије на београдском Тргу Николе Пашића, приказана је мултимедијална, интерактивна изложба „У име народа! Политичка репресија у Србији 1944–1953“, чији је аутор др Срђан Цветковић, научни сарадник Института за савремену историју у Београду. Посетиоцима је пружена прилика да виде преко хиљаду експоната уз организовано стручно вођење и богат пратећи програм у виду предавања, панел-дискусија, промоција књига, пројекција ексклузивног видеоматеријала, играних филмова и слично. Изложени су документи о „народним непријатељима“ и локацијама масовних гробница стрељаних, оригинални акти Озне и друга архивска грађа, аутентичне фотографије, лични предмети страдалих, као и аудио и видео-записи са сведочењима савременика и потомака о масовним ликвидацијама. Изложбу је пропратила монографија др Срђана Цветковића *У име народа! Политичка репресија у Србији 1944–1953*, у издању куће Евро-Ћунти која је недавно објавила и верзију на енглеском језику у преводу писца ових редова.

Коначан број посетилаца изложбе износи преко 36.000, а одржано је 36 трибина са преко 5.000 гостију и више од 120 говорника. Може се свакако рећи да је овом изложбом коначно пробијен зид седамдесетогодишњег *тромајасној мука* наше јавности о жртвама терора комунистичког режима у Србији. Она представља израз научних резултата дугогодишњих истраживања др Срђана Цветковића, „који објективним и смелим суочавањем са феноменима репресије, тоталитарног и недемократског наслеђа из времена

револуционарних превирања, демаскира политичку културу која говори да је сваки неистомишљеник уједно и државни непријатељ којег треба елиминисати“.

Суочавање са тешким темама из не тако давне прошлости је више него потребно, јер наша јавност и даље углавном ћути о злочину „дивљих чишћења“, која су од септембра 1944. спроводиле руководеће структуре Народноослободилачке војске Југославије (НОВЈ) и њихових посебних јединица, „Одељења за заштиту народа“, тј. Озне, по целој Србији. Датотека до сада прикупљених података државне Комисије за тајне гробнице говори о око 56.000 пострадалих.

Наиме, у првим данима ослобођења Србије од Немаца вршено је чишћење не само окупатора, већ и „дивље чишћење“ идеолошко-политичких неистомишљеника. Успостављање „народне власти“ пратио је обрачун са носиоцима културног, црквеног, политичког и јавног живота окупираних Србије. Победници су се крајње сурово, физичким ликвидацијама, обрачунавали са својим стварним или претпостављаним противницима које су прогласили „непријатељима НОП-а, сарадницима окупатора, реакцијом, или народним непријатељима и домаћим издајницима“. Најчешће су те ли-

квидације вршене ноћу, без спровођења судског поступка, или на основу одлука Преких војних судова које се нису могле примењивати на цивиле. Треба истаћи да је НОВЈ у том моменту била војна организација за коју се може рећи да је по свом статусу била једна *паравојна формација* – тај статус је практично задржала све до 7. марта 1945, јер је тек тада формирана „Привремена народна влада Демократске Федеративне Југославије“ на основу нешто раније постигнутих споразума Тито–Шубашић.

Паралелно са процесом физичких ликвидација, Озна је подстизала становништво на међусобно потказивање и клеветање и тиме смишљено уносила у народ један крајње мучан осећај општег неповерења, несигурности и страха. На интензитет терора у првом налету револуционарних снага свакако је утицало и „анархично ратно окружење, као и моменат освете“, али је пре свега била на делу смишљена акција елиминисања политичких и класних непријатеља одређена идеолошко-политичким потребама.

Готово цела Србија премрежена је мањим или већим стратиштима, местима на којима су ликвидирани идеолошко-политички противници НОВЈ. Према речима др Момчила Павловића, „сваки град, већа варош и село у Србији има своје стратиште и жртве револуционарног терора (Славник поред Лесковца, Метино брдо код Крагујевца, Вистад у Ваљеву, Бањица, Лисичји поток и бројна друга места у Београду, Краљевица код Зајечара, Дечани на Косову, Бубањ код Ниша, Параћин, Шабац и многе друге локације)“.

Листе стрељаних објављиване су у свим градовима и варошима. Према др Цветковићу „обзнањивање ових спискова жртава револуционарног терора имало је пре свега пропагандно-психолошку функцију – да застраши грађане и потенцијалне опоненте нове власти. Колико се у томе успело, сведочи страх који се увукао тих

Патријарх српски Иринеј на изложби

година у политички и економски сломљен грађански слој који је потрајао све до последње деценије XX века“. Један од најпознатијих спискова те врсте јесте онај у листу *Политика* од 27. новембра 1944, у којем је објављено „Саопштење војног суда Првог корпуса НОВЈ о суђењу ратним злочинцима у Београду“, са списком од 105 лица разних профила и занимања који су осуђени на смрт, са кратким квалификацијама њихових наводних злочина и крајње уопштеним образложењима. Смртна пресуда им је изречена као народним непријатељима и ратним злочинцима, а стрељанима је изречена пратећа казнена мера – конфискација целокупне имовине.

На овом списку, као и уопште међу стрељанима у тзв. „дивљим чишћењима“ било је свакако и оних које ниједан легитимно установљени суд не би могао да помилује, јер су заиста чинили злочине током окупације. Ипак, установљено је да је убедљиво највећи број оних које ниједан суд не би могао да осуди нити да им пронађе стварну кривицу; посебно не да им изрекне смртну казну! Данас је готово немогуће утврдити кривичну одговорност или невиност стрељаних. Нас сада треба да занима чињеница да држава Србија још увек није осудила злочин који су према сопственом народу починиле руководеће структуре НОВЈ и Озне тако што су политички и идеолошки неистомишљеници проглашавани народним непријатељима, што су вршена масовна стрељања, сејао терор и страх, отимана приватна имовина

и укидане све грађанске слободе и елементарна људска права, укључујући и право на живот.

Подсећамо на Резолуцију Парламентарне скупштине Савета Европе бр.1481 (2006) о потреби међународне осуде тоталитарних комунистичких режима у којој се истиче да су „тоталитарни комунистички режими који су владали у средњој и источној Европи у прошлом веку били, без изузетка, обележени тешким кршењима људских права односно појединачним и колективним убиствима, депортацијама и другим облицима масовног физичког терора“. Ова висока европска институција је осудила масовна кршења људских права од стране тоталитарних комунистичких режима позивајући све посткомунистичке државе Европе да изврше поновну процену и вредновање историје комунизма и сопствене прошлости, како би се јасно дистанцирале од злочина тоталитарних комунистичких режима и јасно осудиле злочине комунизма.

Требало би се надати да ће надлежни државни органи Србије предузети неопходне мере да се на основу сазнања о размерама почињеног злочина изврши поновно оцењивање догађаја из наше не тако далеке прошлости и да се установи законска регулатива која ће обезбедити трајно финансирање научних истраживања ради откривања, идентификације и рехабилитације жртава комунистичког терора у Србији као и проналажења, откопавања и обележавања стратишта масовних гробница широм Србије. ■■

Интервју са историчарем проф. Милошем Ковићем

Духовни смисао Великог рата

Разговарао Блајоје Панџелић

Ове године обележава се стогодишњица Сарајевског атентата и почетка Првог светског рата. Тим поводом разговарамо са проф. Милошем Ковићем, нашим истакнутим историчарем и, засигурно, једним од најзначајнијих српских интелектуалаца. Тема нашег разговора биће духовни аспект поменутог ратног сукоба, тј. однос младобосанаца према хришћанству и светосавско-косовској традицији.

Сарајевски атентат се догодио на Видовдан 1914. године. Да ли је то само случајност?

— За оне који верују у смисао историје, случајности готово да и нема; за оне који у тај смисао не верују, скоро све је случајност. Косовски завет и Видовдан представљају сâмо средиште духовне историје српског народа у последњих шест векова; његова основна, древна порука јесте да је „земаљско за малена царство, а небеско увек и довека“. Сва на ша потоња историја и сви наши Видовдани, до дана данашњег, свијају се и обавијају око тог језгра. Додајте му светосавље, које је старије и дубље од Косовског завета, од кога Косовски завет и потиче, и ето вам одговора на питање како је могуће да један

народ, упркос свему, тако дуго постоји и траје.

Видовдан 1914. није био случајност чак и ако се посматра на нивоу дневних, људских одлука и пукe догађајне историје. Војне маневре и посету надвојводе Франца Фердинанда Сарајеву намерно је, баш на Видовдан, заказао генерал Оскар фон Поћорек, поглавар и војни диктатор Босне и Херцеговине. Хтео је да на тај начин још једном понизи Србе и демонстрира моћ Аустроугарске. Аустроугарска и Немачка су, на име, пре Видовдана 1914, у три наврата, у три велике европске кризе, јавно понизиле Србију, али, што је за светски мир било много важније, и њену заштитницу Русију. У време Анексионе кризе (1908–1909), изазване аустроугар-

ским припајањем Босне и Херцеговине, Русија је отвореном војном претњом Немачке натерана да одустане од подршке Србији; исто се поновило због сукоба Аустроугарске са Србијом у северној Албанији 1912. и 1913. Сваки пут Аустроугарска је гомилала трупе на српским границама и претила окупацијом самог Београда. После Анексионе кризе сви су знали да ће бити великог рата и све очи биле су упрте у Балкан. И у таквим околностима, Беч организује војне маневре на граници са Србијом, уз присуство престолонаследника, да би он, после тога, на сам Видовдан, парадирало Сарајевом са супругом, у отвореним колима. Зато је енглески историчар Ален Тејлор питао шта је могао да очекује принц од Велса да

је, неким случајем, одлучио да посети Даблин на дан Светог Патрика 1914. године? Војни маневри и долазак Франца Фердинанда у Сарајево на Видовдан 1914. били су прорачуната провокација и смишљена увреда. Тако су их видели и Гаврило Принцип и Недељко Чабриновић; из извора знамо да су ноћ уочи атентата управо о томе разговарали. Чабриновић је тада писао једном пријатељу: „Сутра је Видовдан. Сјећаш ли се Милошева завјета?“ И истражном судији он ће рећи да је био инспирисан јунаштвом Милоша Обилића.

Посматрано из шире перспективе, ови потези Аустроугарске представљали су невероватно поигравање са светским миром, паљење цигарете усред ратног магацина, крцатог експлозивом. Документи сведоче да су у Бечу још крајем 1907. одлучили да нападну Србију и да су тражили само повод. Немачки кајзер Вилхелм II обећао им је сву подршку, и зато чак ни свест о томе да ће Русија стати иза Србије, да ни једна велика сила не сме да дозволи да бесконачно буде понижавана, и да ће се Француска придружити Русији, није могла да их заустави. Када, после Видовданског атентата, започне Јулска криза, у којој ће се одлучивати о судбини Европе и света, Аустроугарска и Немачка ће се понашати потпуно исто као и 1909, 1912, 1913. Оне су бруталну силу једноставно усвојиле као модел понашања, који даје резултате. Овога пута Русија је, међутим, одбила да се повуче.

Има чак и мишљења да је живот престолонаследника намерно жртвован да би се добио повод за напад на Србију. Одавно су уочени необични пропусти у обезбеђењу надвојводине посете, утолико чуднији јер су се аустроугарске власти годинама уназад суочавале са учесталим

атентатима младих људи, нарочито у Загребу и Сарајеву, на највише државне званичнике. Милорад Екмечић отворено је изнео сумњу да су власти намерно дозволиле да се атентат догоди. Андреј Митровић и Владимир Дедијер показали су у коликој мери је Франц Фердинанд био неомиљен, па и омрзнут, у самој Аустроугарској. На аустројској државној телевизији у априлу ове године приказан је документарни филм *Пуш у њројаси* аутора Роберта Гокла, који је, после свестраног истраживања (поред осталог, овај филм је важан јер је Гокл детаљно проучио и приказао Аустројанцима злочине њихових дедова и прадедова над српским цивилима у Шапцу, Мачви и Јадру), закључио да је Поћорек намерно одвео Франца Фердинанда у смрт да би добио изговор за одавно прижељкиван и припремљен рат са Србијом.

Леон фон Билински, који је, као министар финансија Аустроугарске, представљао највишу власт у Босни и Херцеговини, приметио је да је Оскар фон Поћорек према Србима гајио дубоку, личну мржњу. Управо Поћорек је командовао трупима које су у Србији 1914. починиле ужасне злочине против цивила. Припадао је оном низу историјских личности, код којих проналазимо необичну, исконску мржњу према Србима. Ми историчари дугујемо српским читаоцима једну добру биографију Оскара фон Поћорекa, у којој бисмо истражили корене те мржње. Тек тада бисмо могли да објаснимо не само зашто је заказао посету Франца Фердинанда за Видовдан, него и много тога што је задесио Србе у 20. веку. Тој традицији припадају и Поћорекoви савременици и земљаци, Јосип Франк, Стјепан Саркотић, Анте Павелић, Адолф Хитлер; она се, како видимо, наставља до дана данашњег.

Често се говори о повезаности балканских ратова и Првог светског рата... Познати енглески књижевник Г. К. Честертон је у једном тексту објављеном 28. јуна 1916. протумачио бурну реакцију Срба уочи Великог рата на следећи начин: „Србин има нерешено питање са Аустријанцем које је утолико злокобније тиме што је духовне природе. За Србина, Аустријанац је хришћанин попут Јуде Искаротског. Он је хришћанин који му је забио нож у леђа док се он још борио лицем окренут невернику. И његов праведни гнев пун је пет векова сакупљеног једа и мрачан као онај дан жалости када је крв његових светитеља и јунака узалуд проливена на Косову Пољу.“ **Како коментаришете ове Честертонове речи?**

– Погледајмо шта је заједничко Поћореку, Саркотићу, Франку, Павелићу и Хитлеру. Поред осталог, сви су рођени и сазрели у Хабзбуршком царству. Хана Арент није случајно приметила да би и за коренима модерног европског антисемитизма требало трагати у историји ове државе. Ту су и Хитлер и Павелић заражени и антисемитизмом и србофобијом. Злоћудно семе српских страдања, све до данашњег дана, нарочито усташких покоља, посејано је у Аустроугарској.

Припадници верских мањина, какви су у Хабзбуршком царству били Јевреји, Срби, Румуни или Грци, бавили су се пословима које је већина сматрала недостојним, укључујући трговину и банкарство. Тако су у њиховим рукама прикупљана богатства која су их, опет, чинила предметом љубомре, мржње, периодичне пљачке и сатирања.

Од овога је, међутим, важнија била искључивост и борбеност средњоевропског римокатолицизма, коју су Срби упознали већ у 14. и 15. веку, када су, у масама, почели да се од турских насиља склањају у Панонију и средње Подунавље. Хабзбуршка монархија је прво и изнад свега била римокатоличка држава и зато су у њој некаатолици, све до 1918, остали неинтегрисани; православни су, уз то, увек били сумњиви, као потенцијални савезници Руса. Нетрпељивост према „шизматичима“ ту се проширила нарочито са почетком противреформације у 16. веку. Власт Аустроугарске над Босном и Херцеговином имала је изразито верско обележје. Римокатоличка црква и Хрвати ту су отворено били привилеговани, при чему се радило на придобијању муслимана и њиховом окретању против православних Срба. Власт је ту смишљено радила на истицању и продубљивању верских разлика, понајвише да би спречила приближавање римокатолика и муслимана српском националном покрету. Пречесто се заборавља и да је поход на Србију и Црну Гору (1914–1918) имао обележје секташког фанатизма – треба се сетити да су мађарски окупатори, у окупираном и разореном Шапцу, на најужаснији начин обесветили Цркву Светог Петра и Павла. Први и главни удар окупатора (1914–1918), са обе стране Дрине, био је усмерен против Српске Православне Цркве. Исти људи, на исти начин, са истим мотивима, у истим селима и градовима, вршили су злочине и од 1941. до 1945. То вековно, периодично проверавање, протеривање и уништавање, које су Срби искусили у Хабзбуршкој монархији

и у НДХ, умногоме је подсећало на оно што су латиноамерички староседеоци искусили под влашћу Шпаније, Римокатоличке цркве и инквизиције.

У којој мери ревизионистички радови Кларка и др. утичу на данашње разумевање Првој светској рата како историчара тако и шире јавности?

– Све су то старе, одавно познате идеје, које се у немачкој и англосаксонској јавности и историографији могу пратити од 1914. до данас. Своде се на закључак да су сви подједнако криви за Велики рат, али да су ипак најкривље Србија и Русија. Сасвим је природно то што таква тумачења доживљавају ренесансу у нашем добу, обележеном тријумфима САД и Немачке и успоном србофобије и русофобије. Овоземаљски силници одувек су желели да владају људским памћењем.

Непријатељство Аустроугарске према Србима имало је, међутим, још један корен. Хабзбуршким царством владала је аристократска каста; била је заснована на римокатолицизму и на лојалности владарском дому Хабзбурговаца. Срби су своје две обновљене државе, Србију и Црну Гору, баш као и Грци и Бугари, засновали на православним темељима и на националном принципу, који је подразумевао право и најсиромашнијих, најнеугледнијих људи, оних који у Аустроугарској нису имали никаква права, на достојанство и учешће у одлучивању о судбини отаџбине. То су била начела која су они који су владали Хабзбуршком монархијом доживљавали као стварну опасност. Она су, у Првом балканском рату, разорила Османско царство у Европи; оно је почивало на сличним темељима као Хабзбуршко царство, на вери и на верности династији. Фридрих фон Генц, некадашњи саветник кнеза Метерниха, још

почетком 19. века је говорио да су Хабзбуршко и Османско царство као две трошне куће ослоњене једна на другу; уколико би једна пала, и друга би нужно кренула за њом. Зато су у Бечу победе Србије 1912. и 1913. и тријумф националне идеје над исламистичким Османским царством, доживели као звоно за узбуну. Знали су да ће они бити следећи. Напад на Србију 1907. су тражили начелник генералштаба Конрад фон Хецендорф и министар спољних послова Лекса фон Ерентал; како је показао амерички историчар Самјуел Вилијамсон, 1912. за рат са Србијом у Бечу су били сви осим, парадоксално, самог Франца Фердинанда.

Осврнимо се, ипак, и на Честертонову отаџбину. Објективности ради, мора се рећи да је Хабзбуршко царство од 16. до 18. века, до уздизања Русије, било главни непријатељ Османлија у Европи и савезник Срба. За све то време савезнице Османског царства биле су Француска и Велика Британија. Британија је, нарочито од 1833. до 1878, била главни гарант његовог очувања и главни непријатељ Русије, која је покушавала да то царство стави под своју контролу. То што су хришћани у шеријатском османском друштву били поданици другог реда, кметови без основне правне, имовинске и физичке сигурности, у поређењу са престижом и материјалним интересима Британије није имало никаквог значаја. Зато су се у Кримском рату на страни Турака тукли са Русијом и зато су се, као турски савезници, у Великој источној кризи нашли на корак од новог рата са Русијом. О тим тамним мрљама на савести побожних викторијанаца много је писао и говорио

сам Вилијам Гледстон, један од најзначајнијих британских државника тога доба, и сам истински хришћанин.

У Британији се после 1833. чак развила србофобија, као посебан рукавац русофобије. О томе је убедљиво писао Милорад Екмечић. Уверење да су Срби били и остали савезници Руса, најзначајнији је узрок дугорочне србофобије у англосаксонском јавном мњењу, све до данашњих дана. САД су умногоме наследили британске спољнополитичке традиције; у теорији међународних односа која се данас тамо негује доминира такозвана „реалистичка школа“ која тврди да спољна политика не би требало да има икакве везе са хришћанским моралом.

Какав је био однос младобосанаца према хришћанству?

– Уобичајено је мишљење да су младобосанци били атеисти, анархисти, социјалисти и Југословени. Оно је, у великој мери, оправдано. Ипак, мора се рећи и да је Млада Босна била врло хетерогена појава. Висок углед међу младобосанцима уживао је тада млади теолог Николај Велимировић. Његову *Религију Њеџошеву*, која је учинила тако много за враћање Косовског завета и Његоша у средиште српске националне мисли, за читање им је препоручивао њихов велики узор, Јован Скерлић. Један од Видовданских атентатора, Цветко Поповић, сећао се да су он и његови средњошколски другови у цркви у Сарајеву 1912. слушали беседу Николаја Велимировића, и да је, када их је поздравио речима: „Браћо, доносим вам поздрав с оне стране Дрине“, „у цркви завладала таква тишина да је свако могао чути своје срце како снажно лупа у грудима“. Мишко Јовановић, који је у својој кући у Тузли

1914. сакрио оружје намењено за Сарајевски атентат, своју жењу Љубицу заклео је на чување тајне над *Беседима под јором*. Што је посебно занимљиво, Николај Велимировић ће, за време своје ратне мисије у Британији, започети плодну размену идеја са Димитријем Митриновићем, једним од најзначајнијих идеолога Мlade Босне. Из њихове сарадње проистећи ће, како се сматра, и идеја о *Свечовеку*.

Најзначајнији идеолог Мlade Босне, Владимир Гађиновић, потицао је из угледне свештеничке породице. Свештеници су му били отац, брат и стриц, познати Архимандрит манастира Добрићево, Јевстатије Гађиновић. И сам Владимир школован је за свештеника, али је напустио Богословију у Релеву. За разлику од Митриновића или Принципа, који су се изјашњавали као Југословени, Гађиновић је до краја остао искључиво српски оријентисан. И један од три кључна видовданска атентатора, Трифко Грабеж, био је син свештеника. На суђењу је, док су се Принцип и Чабриновић изјаснили као атеисти, рекао да је верник и да му је отац „дао чисто религиозно васпитање у оквиру Светог Пи-

сма“. Ратко Парежанин, близак пријатељ Гаврила Принципа, Боровоја Јевтића и других младобосанаца, био је син чувеног свештеника Видака Парежанина, који је 1914. у Требињу, под аустроугарским вешалима, клицао краљу Петру Карађорђевићу, Србији и Русији.

Кључна идеја Мlade Босне била је, међутим, да нарочито у Босни и Херцеговини, вера мора постати приватна ствар, чиме би се омогућила сарадња и уједињење свих оних који говоре исти језик, али их дели религија. Рачунало се да ће само тако бити могућ отпор Аустроугарској и осталим великим силама, које су користиле завађеност локалног становништва. У основи, то су биле идеје које су проповедали још Доситеј Обрадовић и Вук Караџић; основ идентитета требало је да буду језик и слободан избор, уместо вере и предања, како је било вековима. Биле су то идеје које су преовлађивале у тадашњој елитној западној култури; остаје, међутим, питање колико су оне одговарале балканским и средњоевропским реалностима. То су теме о којима би, по мом мишљењу, данас требало да изнова, пажљиво размислимо. ■■

фото: svetigora.com

– Поводом 100 година од почетка Првог светског рата –

Андрић, Тесла и српске песме Првог светског рата

др Александар Раковић

Примери Николе Тесле и Иве Андрића сведоче о времену
када је родољубље било темељ идентитета елите српског народа.

У августу 2014. обележавамо 100 година од српске победе у Церској бици (15–24. август 1914) у којој је сломљена прва аустроугарска офанзива на Србију а непријатељ приморан да се у нереду повлачи преко Дрине и Саве. У августовским борбама погинуло је 260 српских официра и 16.500 подофицира и војника.

Присетимо се да је аустроугарски агресор током ове кампање убијао и мучио све што је стигао: децу, жене, мушкарце, старце. Током прве аустроугарске офанзиве на Србију (12–24. август 1914) зверски је убијено између 3.500 и 4.000 српских цивила.

У част српске победе на Церу, српски композитор и диригент Станислав Бинички (1872–1942) компоновао је војни марш *На Дрину* или *Марш на Дрину*. Композицију је посветио пуковнику Миливоју Стојановићу (1873–1914), команданту Другог гвозденог пука који се у Церској бици на Текеришу борио против агресора. Пуковник Стојановић је 21. новембра 1914. погинуо у Колубарској бици (16. новембар – 15. децембар 1914).

Велики српски књижевник и југословенски дипломата Иво Андрић (1892–1975) добио је Нобелову награду за књижевност 1961. за роман *На Дрини ћуприја*. Иако је *Марш на Дрину* у социјалистичкој Југославији до тада сматран српском националистичком песмом, Иво Андрић је на доделу Нобелове награде у Стокхолму (Шведска) понео предатну сингл плочу с композицијом *На Дрину* која је пуштена током уручивања награде. Тиме је отворен пут да се педесетогодишњица Церске битке достојанствено обележи у социјалистичкој Југославији.

Марш на Дрину и српске победе у Првом светском рату потом су поново дошли у жижу југословенске јавности. Поводом 50 година од Церске битке снимљен је 1964. изузетно гледан и веома популаран играни филм *Марш на Дрину* у режији Жике Митровића. Филм је, наравно, славио победу српског оружја над аустроугарским агресором.

Композиција *Марш на Дрину* је истим поводом 1964. добила и текст који је написао српски новинар и песник Милоје Поповић:

*У бој кренише јунаци сви
Крен'ше и не жал'ше животи свој
Цер да чује твој, Цер да види бој
А река Дрина, славу, храброст
И јуначку руку српској сина.*

*Пој, ђој, Дрино вого хладна ти
Пам'ти, причај кад су падали
Пам'ти храбри ст'рој који је
Пун о'на, силе, снаге, прошерао
Туђина са реке наше граде.*

*Пој, ђој, Дрино, причај роду ми
Како смо се храбро борили
Певао је ст'рој, војев'о се бој
Крај хладне воде
Крв је шекла
Крв се лила
Дрином збој слободе.*

Још један великан везао је свој живот за родољубиву песму Првог светског рата – српски научник и проналазач Никола Тесла (1856–1943). Реч је о песми *Тамо далеко*.

За разлику од песме *Марш на Дрину* чији су аутор композиције и аутор стихова неспорно познати, на песму *Тамо далеко* полагао је право више српских аутора. Песма је настала 1916. током изгнанства српске војске на Крфу а

Никола Тесла са краљем Петром II Карађорђевићем (Њујорк, 15. јул 1942)

Иво Андрић прима Нобелову награду уз звуке Марша на Дрину (Стокхолм, 10. децембар 1961)

постојало је више верзија стихова за истоветну мелодију. Према истраживању Ранка Јаковљевића, највероватнији аутор ове песме је српски композитор Ђорђе Маринковић из околине Кладова који се са српском војском преко Албаније повукао на Крф. Маринковић је 1922. у Француској заштитио ауторска права за песму *Тамо далеко*. Поред Маринковића, као аутори песме *Тамо далеко* важали су у јавности и капелан Дринске дивизије Милан Бузин, затим лекар Шумадијске дивизије Димитрије Марић и неготински учитељ Михаило Заставниковић.

Иако је утврђивање ауторства песме *Тамо далеко* од изузетног значаја, још важнија је емоција коју је ова песма носила на Крфу али и после изгнанства на Крфу – у ослобођеној земљи. Песма *Тамо далеко* једна је од најродољубивијих и најпотреснијих песама коју је певао српски народ у славу своје слободе:

*Тамо далеко, далеко од мора,
тамо је село моје,
тамо је Србија.*

*Тамо далеко, где цвећу нема крај,
тамо су најдражи моји,
тамо је мој завичај.*

*Тамо далеко, крај Саве и Дунава,
тамо је радост моја,
тамо је Београд.*

*Тамо где душман све руши и обара,
Тамо су моји двори,
тамо је Колубара.*

*Тамо далеко, где сунце већ не сија,
тамо је љубав моја,
тамо је Шумадија.*

*Тамо где хладна пројаше Морава,
тамо ми икона остала,
тамо је моја слава.*

*Тамо у брда Ђетиње где је џуџ,
тамо ми суза мајке,
црелива сваки скуџ.*

*Тамо где Тимок
поздравља Вељков-град,
тамо ми сјалише цркву,
у којој се венчах млад.*

*Тамо где Дрина уништен кваси њај,
тамо ми љубав остала,
тамо је мој родни крај.*

*Тамо далеко, где цветала лимун жуџ,
тамо је српској војсци,
једини био џуџ.*

*Тамо далеко, где цветала бели крин,
тамо су животи дали,
заједно отац и син.*

*Без отаџбине, на Крфу живех ја,
али сам клицао увек,
живела Србија!*

Никола Тесла је био познат као љубитељ српске родољубиве поезије и народних гусларских песама. Сведочења гуслара Петра Перуновића говоре о томе да је Тесла плакао док је слушао родољубиве стихове. Последња жеља највећег српског проналазача Николе Тесла била је да му се после смрти у част изведе композиција *Тамо далеко*. Амерички документарни снимак из јануара 1943. приказује почасну поворку у Њујорку, док Теслин посмртни ковчег покривен југословенском и америчком заставом прати америчка војска. Остао је сачуван и аутентичан музички запис композиције *Тамо далеко* коју је Тесла у част 10. јануара 1943. у Њујорку извео хрватски виолиниста југословенске оријентације маестро Златко Балоковић (1895–1965).

Примери Николе Тесле и Иве Андрића сведоче о времену када је родољубље било темељ идентитета елите српског народа. Данас је, све доци смо, стигло неко друго време када о родољубљу има све мање речи. Али на кога се треба угледати? На оне који заувек живе или на оне које ћемо брзо заборавити? Наравно – на оне који заувек живе. ■■

– Како нас је видео и заволео Швајцарац Рајс (15. део) –

Аустроугарска војска ликвидира српске дечаке (фото: wikipedia.org)

Слике ужаса

Анђоније Ђурић

– У великом страху становништво се с војском повлачи ка Ваљеву –

Ни Беч, ни Пешта, ни њихова савезница моћна Немачка, која се и сама припремала за директан рат против Србије, па ни генерал Поћорек, упркос тешком поразу у церској операцији, нису могли да извуку поуку да се родољубљем прожета српска војска не може ни брзо, ни лако сломити, да је цео српски народ сврстан у један фронт за одбрану своје слободе.

Један пораз је претрпљен, истина жесток, али биће још бојева, још ће Савом и Дрином, како су мислили, тећи српска крв и тек ће Србија бити у прилици да скупо плати своју непокорност.

Тако су се аустроугарске трупе припремале за нови продор пре-

ко Дрине и Саве у Србију. После Церске битке, Друга аустријска армија пребачена је са српског тла на руски фронт, остављајући две дивизије на Сави под командом генерала Алфреда Крауса. Пета аустријска армија утврђивала се на левој обали Дрине, на фронту Бијељина–Батар. Шеста армија, пошто је оставила само једну брдску бригаду на горњој Дрини, пребачена је ближе Петој армији, на простор Зворник–Сребреница–Власеница, где је пребачена и стратегијска резерва (дивизија) из Сарајева.

Савезници Србије захтевали су да српска војска продужи офанзиву и онемогући непријатељској војсци одлазак на руски фронт.

Верна својим савезницима, ма да веома оскудна у ратном материјалу, који је умногоме био утрошен у балканским ратовима и Церској бици, Врховна команда излази у сусрет савезничком захтеву: Прва армија са две пешадијске и једном коњичком дивизијом прелази Саву према Купинову и продире у Срем. Ову операцију потпомаже Друга армија с једном пешадијском дивизијом демонстративним дејством код Сремске Митровице. Ужичка војска прелази горњу Дрину код Вишеграда и продире у Босну. За то време Друга армија брани доњу, а Трећа средњу Дрину са по три пешадијске дивизије. Здружни одреди, сведени већином на трупе

трећег позива, остају на својим местима према операцијском плану.

Офанзива је почела 6. септембра 1914. По цену пораза шест батаљона и три топа, који су пребачени на леву обалу Саве источно од Сремске Митровице, Прва српска армија успела је да пређе Саву и предузме успешну офанзиву.

Два дана касније, да би парирао офанзиви српске војске, генерал Поћорек баца у напад Пету армију против Друге српске, а са Шестом армијом удара на Трећу српску армију.

Због ових снажних напада, српска Врховна команда обуставља успешну офанзиву Прве армије у Срему и пребацује обе њене пешадијске дивизије преко Ваљева ка Крупњу на угрожено лево крило Треће армије, а коњичку дивизију упућује као појачање Другој армији, мада је она у међувремену успела да Пету аустријску армију заустави на обалама Дрине.

Не само што је упорним, крвавим борбама заустављена офанзива аустроугарских трупа, него је Ужичка војска, у садејству са црногорским трупама, наступала према Власеници и Сарајеву, у позадину Шесте непријатељске армије.

— *наставиће се* —

Вешање Срба у Мачви у јесен 1914. г. (фото: wikimedia.org)

Сведочење доктора Рајса: Живе људе спаљили

Иако се на сваком кораку сусретао с призорима ужаса које су, обузете мржњом према српском народу, починиле аустроугарске трупе, нарочито после повлачења и безобзирног бекства са Цера, доктор Рајс је и даље ишао линијом фронта и прикупљао доказе о покушајима Беча и Пеште да потпуно униште српски народ.

У мачванском селу Прњавору, које је тада имало око три хиљаде становника, дивљаштво бечко-пештанских хорди није имало граница. Ово село је у црно завијено, од кућа остала згаришта, а многи његови становници, па и српски војници – рањеници, живи спаљени. Инвалиди из балканских ратова, који су покушали да својим писменим уверењима увере окупаторе да нису учествовали у борби против њих – одмах су без милости убијени.

Све што су затекли по сокацима и у кућама – зверски су побили. Они који су преживели сведочили су да су се подофицири и официри, који су издавали заповест о масакрирању људи – служили српскохрватским језиком. Рајс тада није могао да зна да су то наша „браћа“ из кумровачког, загребачког и вараждинског краја, која су била „набијена“ слепом мржњом и највећом оданошћу бечкој круни. Мештане Прњавора, које у бекству са Цера нису стигли да побију на лицу места, повели су даље да им буду заштитница пред српском војском, па су их убили у Лешници.

„У школи је – сведочи Рајс – било затворено 17 старих особа – све су живе спаљене. Влада Праг-исавић је имао кућу поред цркве. Он је примио једног тешко рањеног српског коњаника. Кад су дошле Швабе, домаћин је побегао, мислећи да ће поштедети рањеника. А кад се вратио, нашао је овог мученика везаног за кревет и карбонизованог – дивљаци су испред кревета наложили ватру. У кући Мирка Жижића било је осам српских рањеника: четворицу су живе спаљили, остале побили. Старци, жене и деца, њих око 100, измасакирани су пред кућом Милана Милутиновића, затим – спаљени. У овом злосрећном селу не види се ништа друго осим изгорелих кућа и заједничких гробова у којима почивају изобличени остаци старца, жена и деце, жртава бестидног беса културтрагера.“

– Пре сто година –

Цер – терет сјаја

Живорад Јанковић

Није искључено да је познавање српског војног плана преко обавештајне службе утицало на Аустрију да крене тежим, али мање очекиваним правцем

Кумановску (јесен 1912) и Церску битку (6. август 1914) раздваја око две пу не године испуњене грчевитим напором за опстанак земље али истовремено и осећајем да је остварен вековни сан – освета Косова.

Десио се да су у оба ова судбоносна окршаја (ако се сме тако рећи због честе употребе израза) Срби били „изненађени“, и пред Куманово за које су се спремали и за Цер где им је рат нагло и неочекивано наметнут. Изненађење пред Церску битку долази отуда што је уместо, по свим правилима војне доктрине, очекиваног удара долином реке Мораве, до напада дошло са, за противника, далеко неповољније стање.

Објашњења за овакво понашање аустријске команде су различита. Њима се може додати и још једно тешко прихватљиво, али није ни сасвим за одбацивање. Није искључено да је познавање српског војног плана преко обавештајне службе утицало на Аустрију да крене тежим, али мање очекиваним правцем.

Данас устаљени назив Церска битка долази постепено – почев од помена Дрине као општег бо-

јишта. Најстручнији и најбоље обавештен човек Живко Павловић, стварни „архитект“ српских ратних планова, определио се да ову битку веже за реку Јадар. Није то једини случај. Можемо се подсетити и на данас присутне недоумице поводом назива главног бојишта на простору око Куманова.

Гледано данашњим очима тешко је пренети се у дане који су претходили непосредно објави рата. И они који су по природи посла потпуно упућени и директно укључени у догађаје веровали су и надали се да ће оно најгоре бити избегнуто. Они ближе таквима о рату су мало размишљали, а остали „обичан свет“ води редован живот оптерећен честим временским непогодама, несташницама у ратовима исцрпљеној земљи, локалним епидемијама... Тек звоњава црквених звона, којих је тада већина храмова имала по неколико, у необично време уједно је била и објава рата и позив на мобилизацију. То је свима било јасно и нико се није двоумио шта би то значило.

Поменута звона позиваће своје верне на молитвено окупљање још само око две године а онда

ће од „цивилизованих“ хришћана сва бити поскидана, однета и претопљена. По укупном броју тада је звона било више него данас.

Услед нетачног предвиђања правца очекиваног напада, током прикупљања и распоређивања снага изгубљено је неколико да на. Када су постале јасне намере непријатеља усиљеним напорним маршевима по жеги и киши наизменично хитало се да се надокнади изгубљено и у битку се улазило из покрета без имало предаха: „Аустрија се извуче из клопке коју смо јој припремили... Били смо стратегијски изненађени. Настаде регруписавање наших снага, обртање на запад, и велики марш маневар са линије Паланка–Аранђеловац–Лазаревац ка Мачви, са незамисливо тешким маршевима и дању и ноћу.“

Не чуди што се српска војска бори храбро – другог избора није било – радило се о одбрани кућног прага. Бежати се није имало куда. Тешко је објаснити упорност у борбама виђену код противника. Овом приликом она је одиграла већу улогу него извесна бројчана надмоћ.

Сјај церске победе чини неспорна скупо плаћена срчаност

бранилаца, не нека бајковита вештина. Потом треба рећи да су очекивани пропусти Аустрије (општи недостатак ратног искуства, продор на непознат терен) више допринели њеном неуспеху него неке посебне врлине српске команде којој се у њеном раду не ма шта замерити.

Код српских војника није било физичке снаге да се савладани противник гони докле реалне могућности допуштају. Одахнуло се чим је непријатељ био ван државне границе на „својој“ обали реке. То је мало а питање је колико се могло.

Пре бежања аустријске војске било је на фронту жестоког „равноправног“ гушења које се ипак тешко може објаснити кад су Немци у питању – где и зашто се они тако боре. Тако је било читава четири дана од 3. до 6. августа. Одлучујући српски удар нанет је на празник Преображења који се кроз писање нигде не помиње. За разлику од тога сто година раније Црни Ђорђе у свом извештају о чувеној битки на Тичару (1810) каже да је била „на светог Тому“.

Битка се води на истом простору на којем је Црни Ђорђе сто година раније водио многобројне победничке бојеве. Док се он трудио да сачува своју муком створену државу у Бечу, Метерних је говорио да је самостална Србија бајка. Она има да припадне Аустрији или Турској. Сад је враг дошао по своје. Некад Срби штите Европу од ислама, сад су угрожени са севера од Германа.

Нападач „бира“ правац и услове – овде он и греши и не греши. Улога српске извиђачке службе се скоро потпуно не осећа. Ту чињеницу истичу сви аутори и признају да за њу нема ни објашњења ни оправдања. Случајно се увидело да је Аустријска војска на одмору ту пред колоном у покрету (слично је било и код Куманова). Од

Шваба се мисли да су Срби и тек вест залуталог војника отклања заблуду: „Спазисмо ватре у правцу Цера, и прва мисао је била да су то наши! Ову пријатну заблуду разбише плотуни и пушкарање, ко је се зачу у том правцу и ватре се намах погасише... У разговору их прекиде један војник из митраљеског одељења који уплахишено рапортира: – Господине мајоре, ено их – Швабе!“

Тешко се ми пре приче учесника битке о сталним олујним кишама и исцрпљујућој жеђи војника. Немци су убеђени да пред собом имају много јаче српске снаге. Заклањају се за крстина пожњевеног жита које штите од очију, не од метка. Србима је то познато. И у рату где је грмљавина артиљерије јача од грома у човеку живи исконски страх од треска грома током олује.

Немци су одбијени разумљивом чврстином отпора бранилаца, па тек онда неком наводном збуњеношћу због олако замишљеног вршења „казнене експедиције“ по непокорној Србији. Ништа речитије о томе не говори, као однос жртава. Сваки пали српски војник се откупио тек у сразмери 1:1,5 – није успео да се „одмени“ чак ни двојицом. „Сјајни успеси изборени су беспримерном храброшћу свију је-

Споменик церским јунацима, Текериш (фото: wikimedia.org)

диница... Дивизија је изгубила четвртину својих храбрих бораца“. На крају долази „математика“: „Број наших губитака износи округло 12%“ (Ж. Павловић).

Радо се говори о овој битки за то што је то победа стечена у првим данима сукоба и за кратко време, кад је свим српским савезницима у рату ишло лоше. То је учинило снажан утисак и на борце и на цео народ. Брзо се поверовало у распад Аустрије и скоро крај рата – бар је тако судећи по писању новина као најбољем дневнику људских заблуда.

„Хемија“ церске победе уз сва знања се тешко прати. Нуде се разна тумачења која брзо падају пред бројем жртава. Упорности немачког пешака сви одају признање, али њихови официри су били далеко од помисли да се жртвују са оном срчаносћу као што то чине српски. ■■

12. август – Међународни дан младих

Имамо ли времена за бригу о менталном здрављу омладине?

Анџонио Арас

У ужурбаном животу данашњице све је мање времена за разговор и разумевање. Поводом светског дана посвећеног младима сетимо се колико смо им потребни.

Повод за ову тему пронашао сам у чињеници да је 12. август дан посвећен младима и да се обележава у целом свету. Наиме, Генерална скупштина УН је Резолуцијом 54/120, 17. децембра 1999. године прихватила препоруку Светске конференције министара задужених за омладину (Лисабон 8–12 августа 1998. године) и прогласила 12. август за Међународни дан младих. Први пут је обележен 2000. године. Од тада, па све до данас, сваке године се редовно прославља. (код нас се обележава од 2007. године). Током 15 година, на овај дан посвећивала се пажња различитим и актуелним темама, од „Здравља и незапослености“ (2001) пре-

ко „Заједно против сиромаштва“ (2006) и „Миграција“ (2013). Ово-годишњи дан младих био је посвећен менталном здрављу младих.

Код нас је овај дан обележен разним манифестацијама широм земље. Сведоци смо да држава заиста улаже у младе људе, да постоји добра воља за још већа улагања, да су проблеми констатовани, а како је и сам министар омладине и спорта Удовичић изјавио на свечаности одржаној у Нишу, залаже се за решавање проблема младих, а не само да се они констатују (Агенција Танјуг, 12. 8. 2014. г.).

Када бисмо се за тренутак удаљили од Међународног дана младих и овог увода, куда би нас то одвело? Да ли бисмо заиста раз-

мишљали о младима и њиховим проблемима данас? Зар они имају проблеме? Какво је њихово ментално здравље? Да ли се понекад питамо колико наши поступци спутавају младе у њиховом сопственом остваривању и у остваривању њихових циљева? Како и колико пажње заиста посвећујемо њима и њиховим проблемима, као наставници и родитељи?

Сведоци смо и на сваком корак можемо чути о пролазности времена. Како време брзо пролази, лети. Како нам се чини као да се нешто десило пре пар месеци, а заправо је прошла читав једна година. И што више јуримо за тим истим временом, њега је све мање. Јуримо како бисмо обезбе-

дили егзистенцију, што није нима-
ло једноставно у условима у који-
ма живимо. Радимо по неколико
послова како бисмо се осећали
безбедније. Или не радимо. Или
смо у процесу тражења боље пла-
ћеног посла. И шта се онда дешава
у тој брзини, у журби да будемо у
току са свим дешавањима, да нам
којим случајем не промакне нека
добра прилика, концентришући
се само на добре прилике, заборав-
љамо на оне који су поред нас.
Наравно, поред посла ту је пуно
других животних ствари које нас
окупирају, мање или више битних,
којима дајемо на значају мислећи
да су изузетно важне, којима по-
клањамо пажњу и време. А
када ближњи почну да се љу-
те на нас, због нечег заиста
небитног, питамо се због че-
га, одговарајући „како мо-
жеш да се љутиш на мене
када видиш да по цео дан
радим да зарадим за егзи-
стенцију“, „бринем, тру-
дим се за тебе, видиш да радим“...
А шта се онда дешава са младим
човеком који чује тако нешто?
Схватајући озбиљност ситуације
у којој се налазе његови родите-
љи, почиње да се повлачи унутар
себе, стављајући слушалице у уши
и претражујући по интернету раз-
личите садржаје. Сва комуника-
ција се своди на „јеси ли гладан?“
и „како је било данас у школи?“ А
шта је са питањима попут „како се
данас осећаш?“

С друге стране, у школи постоје
одељења која броје тридесет и ви-
ше ђака. У преоптерећености план-
ном и програмом често немамо
времена једни за друге. Не бавимо
се узроцима проблема, већ после-
дицама. Заборављамо, или нема-
мо времена, да поставимо питање
„како се данас осећаш“? А заи-
ста и немамо, јер је 30 ученика, а
час траје 45 минута. Утисак ми је
да због активности заборављамо
на човека и све оно што он носи
са собом. Млад човек на путу од

куће до школе не стигне да сажме
све оне процесе који се дешавају
унутар њега, често немајући саго-
ворника, а са друге стране сваког
дана се гомилају нови проблеми,
нови садржаји. А када се нагоми-
ла, употребићу жаргон, „пуца“. И
када се то деси, онда се алармира-
ју редом и родитељи и школа, од-
једном постоји време за разговор,
како би се помогло младом чове-
ку. А да ли мора баш тако да буде?

Младим људима је, као и свима
нама, потребна пажња. А ако је
нема, све ће учинити да је стек-
ну, на било који начин, често и
негативан. Пажњу би им требало
пружити. Потребно им је наше

Младим људима је, као и свима нама, потребна
пажња. А ако је нема, све ће учинити да је стекну,
на било који начин, често и негативан.
Потребно им је наше време, а ако га ми не будемо
пружили, онда ће то учинити неко други, или не-
што друго. С друге стране, треба им дати могућ-
ност да показују своја осећања.

време, а ако га ми не будемо пру-
жили, онда ће то учинити неко
други, или нешто друго. С друге
стране, треба им дати могућност
да показују своја осећања. Навеш-
ћу један пример.

Недавно сам имао разговор са
једном групом младих, изузетно
духовитих људи, и када сам за-
почињао да пишем овај текст то
ме је и инспирисало да га баш на
овај дан и прибележим. Разгова-
рали смо о томе шта је то што су
прочитали или гледали, а да је
оставило утисак на њих. Исто су и
они мене питали. Ја сам био под
утиском књиге коју сам прочитао
– *Пешоро људи које срећеш у рају*,
Мича Елбома. Разговарали смо о
тој књизи, а онда сам духовитој
групи поставио једно питање – а
кога бисте ви срили? Одједном су
постали изузетно тужни. Разгова-
рали смо даље о њиховој тузи и
узроцима исте. Оно што је на ме
не оставило утисак је одговор на
моје питање да ли говоре својим

ближњима када су тужни – одго-
вор је већим делом био НЕ.

Често се може чути када се не-
што тужно деси да бодримо једни
друге, често кажемо – хајде главу
горе, идемо даље, итд. То је у ре-
ду. Али исто тако не треба да за-
боравимо да дамо подршку и ка-
жемо да је бити тужан у реду и да
су сузе ОК. Тиме дајемо подршку
младима да не сузбијају ту тугу и
да немају потребе да се праве ка-
ко је све у реду. Уколико то не би
чинили, пре или касније туга ће
се појавити у неком другом виду,
или ће често бити прикривена ве-
лом хумора, који је прихватљиви-
ји. Дајући дозволу за тугу, дајемо

сагласност младом
човеку да може да
се отвори и да је
туга прихватљиво
осећање.

Када једном
стекне поверење,
требало би му дати
подршку и уважа-

вањем мишљења, говорећи да је у
реду да буде срећан и да се због
тога што је данас срећан неће
десити ништа лоше. А то су све
оне ствари које ми преносимо на
њих, будући и сами оптерећени
истима, кроз вербалну и невер-
балну комуникацију.

Морамо да нађемо времена за
оне који нам значе, за оне који-
ма је нешто потребно, за оне ко-
је волимо. Много разумевања и
подршке треба пружити млади-
ма, али исто тако ни критика не
би требало да изостане, притом
водећи рачуна да никада не кри-
тикујемо биће, већ понашање, а
похвалу можемо давати и бићу
и за понашање. Тако им дајемо
могућност да се развијају као
аутентичне личности, не страху-
јући да морају да стављају неку
од својих маски да би исказали
своја осећања и потенцијале. Да
љубе једни друге онакве какви
заиста јесу, а не онакве какви би
волели да буду.

Ангажована уметност данас велики део свог стваралаштва посвећује екологији

Фото: trendsupdates.com

Уметност и климатске промене

Саша Велимир

Стање наше планете представља системски проблем, и на тај начин морамо и приступити. Едукација од најранијег детињства и лично ангажовање свих становника планете.

Климатске промене представљају озбиљан проблем. Људи из света уметности такође дају свој одговор на еколошка питања. Готово да се не може замислити савремена уметност без дела која се баве односом човека према животној средини. Код одређених стваралаца то је део свакодневног рада. Ангажована уметност данас велики део свог стваралаштва посвећује екологији, она се пројављује кроз критику, упознавање и образовање, скреће пажњу и указује на значајна питања. Кроз различите пројекте баве се животном средином и актуелним еколошким проблемима. Уметници различитих дисциплина, архитекте, дизајнери, креатори раде на зеленим пројек-

тима и на неки начин позитивно утичу на своју околину.

Човек својим стварањем и производњом, у последња два века, искаче из јединственог закона кружења материје и енергије – ствара милијарде тона отпада, различитог састава и врсте (медицинског, токсичних течности, угинулих животиња...). Све то кад заврши свој рок употребе постаје страно тело у природном процесу разградње. Модеран живот, неминовности рециклаже и заштите животне средине нам намећу низ питања и проблема који морају бити на снази. У свету уметности ствара се једна нова естетика, од одбачених предмета стварају се нове вредности. Користи се отпад,

како би се директно послала поруку јавности о његовој улози у нашем друштву.

Иначе, рециклажа у уметности је још од давнина присутна. Подразумева коришћење старих и одбачених предмета у процесу стварања уметничког дела, без или са њиховом обрадом, и променом форме. На тај начин изграђују се скулптуре, модеран накит, колаж, комади намештаја и слично. Могућности су бројне, а кроз свој рад изражавају вештину и критичарски дух. Још почетком двадесетог века, уметници шире свој простор, ослобађају се галеријских и музејских простора и указују на значај очувања природе. Бројни су примери уметника кроз време

Оно што је актуелно свуда у свету су и бројни фестивали различитих садржаја, као и бројни семинари, тренинзи, секције, креативне радионице различитих тема, чију основу садржи заштита животне средине. Њихова тенденција је афирмисање заштите природе и окружења, и неговање грађанског активизма који има за циљ промену еколошке свести.

Мали људи од леда, аутора Нелеа Авезеда, Берлин (Фото: trendsupdates.com)

који нам скрећу пажњу на однос према природи и стварима. Нпр. Пабло Пикасо је неке од својих скулптура, које се сматрају за врхунска дела уметности двадесетог века, стварао од материјала нађених на ђубришту. Затим, заговорник идеје у уметности, а не само визуелног производа, Марсел Дишан својим „реди-мејд“ објектима, у ширем смислу даје нови живот и проглашава их за уметност. Такође, ту су и многе архитекте које пројектују низ стамбених јединица које су у складу са природом. Савремени међународни салони, као што су Венецијански бијенале, Документа у Каселу, Арт Базел, Минстер, укључују у свој програм као саставни део реакцију на животну окружење.

Све гране уметности пружају много ширу перспективу, која укључује и еколошку димензију. Од примењене уметности, која кроз свој графички дизајн може ширити еколошке поруке, затим фотографије и видео-записа, без обзира да ли су документарног или уметничког карактера. Значајан уметнички медиј – филм такође преноси снажне еколошке поруке, и указује на актуелна питања из области заштите животне средине. У

данашњој виртуелној ери он је моћно средство. Ангажованим темама везаним за екологију може се подићи свест људи, о потреби очувања животне средине. Сви они раде на отварању суштински значајних тема, и дају повода за разноразне дискусије и критике. Појединачно сваки њихов допринос је занемарљив или минималан, међутим укупни резултат њихових настојања је опипљив.

Стање наше планете представља системски проблем, и на тај начин морамо и приступити. Едукација од најранијег детињства и лично ангажовање свих становника планете. Кроз систем образовања (нпр. ликовну културу), приближити деци да отпад више не мора бити смеће, већ елемент језика и уметничког изражавања. Едуковати их у правцу чувара природе.

Оно што је актуелно свуда у свету су и бројни фестивали различитих садржаја, као и бројни семинари, тренинзи, секције, креативне радионице различитих тема, чију основу садржи заштита животне средине. Њихова тенденција је афирмисање заштите природе и окружења, и неговање грађанског активизма који има за циљ промену еколо-

шке свести. Идеја свега тога је да се на иновативан, забаван и креативан начин приближи људима идеја о одрживом развоју.

Најзанимљивији скорашњи пример уметничког пројекта који бих издвојила је „Топљење људи“. У прилогу овог рада стоји реченица: „Није само историја учитељица живота и будућност то може да буде. Зашто на трговима не би стајали споменици који би нас опомињали на то шта да радимо данас, да би живели и сутра?“ Наиме у питању је инсталација која се састоји од хиљаде минијатурних ледених људских скулптура које се полако топе на тргу у Берлину, у настојању да се скрене пажња на топљење ледених капа на Гренланду. Ради се о симболичном пројекту различитих ефеката на климатске промене.

Циљ свих нас би требало да буде да на свакодневном нивоу водимо бригу о здравој и чистој околини. Угрожавање природе је и угрожавање наших живота, а поента приче је да ми и даље имамо избор. Намера овог текста је преношење поруке и инспирисање грађанства о развоју еколошке свести, као и о позитивним променама и заједничком очувању света. ■■

Скулптура „Монах Теодосије Рујански“

(Манастир Рујан, околина Ужица)

У крају у којем је некада давно постојао стари, по казивању Вука Стефановића Караџића, *величанствено озидани* манастир Рујно, са благословом блаженопочившег Владике жичког Хризостома (Столића), 2004. године отпочела је градња новог манастира. Захваљујући јасној визији ктитора, као и труду стручњака који су на овом пројекту радили, за само пет година саграђен је већи део манастирског комплекса. Прво је саграђена црква посвећена Светом великомученику Георгију као тробродна троапсидална базилика оплаћена црвеним каменом у коју је узидан једини сачуван оригинални стуб старог манастира. Недуго после цркве подигнут је троспратни конак на западној страни са параклисом посвећеним Светом архиђакону Стефану, ризницом, салонима и другим пратећим садржајима. У периоду 2011–2012. године саграђен је и звоник – кула инспирисана средњовековном светогорском архитектуром.

Као познавалац националне историје и поштовалац културе и уметности, Владика Хризостом је употпунио манастирски комплекс и бронзаном скулптуром у природној величини која представља монаха Теодосија Рујанског. Његова намера је била да укаже на подвиг и стваралаштво монаха који је у периоду од 1536 до 1537. године штампао (вероватно са помоћником) *Рујанско Четворојеванђеље* – у историји штамpane речи нашу прву штампану књигу и једину србуљу умножену резањем у дрвету, у пет примерака на 300 страна у неколико боја – црном, црвеном, а на две стране и зеленом, обогашћу заставама и иницијалима.

Скулптуру „Монах Теодосије Рујански“ као једну уметничку целину обликовали су академски сликар и графичар Вељко Михајловић и професор Факултета примењених уметности у Београду Драгољуб Димитријевић, који је као искусан познавалац сложене проблематике извођења јавних споменика ово дело успешно излио у бронзи.

Скицу за споменик дао је сликар Вељко Михајловић, уметник чији је стваралачки опус инспирисан националним наслеђем. У изради скице он се руководио постулатима своје уметности, али и основним карактеристикама јавног споменика – читљивошћу представљања историјске личности. Монаха Теодосија је представио као човека средњих година, дуге браде у монашкој ри-

зи, отменог става и одмереног геста, благо сагнутог над графичком пресом у тренутку штампања *Рујанског Четворојеванђеља*. Положајем његовог тела, као и изразом лица на коме се огледа унутрашњи живот, сугерисан је и психолошки профил личности – монаха, молитвеника и ствараоца. Скулптура представља алегорију посвећености и истрајности.

Вајару Драгољубу Димитријевићу је дугогодишња приврженост споменичној скулптури као врсти пластичног израза омогућила успешно транспоноване теме у бронзу. Уметник је људску фигуру формирану у духу традиционалне фигуративне скулптуре решио синтетизујући облике који делују компактношћу волумена и површина. Наглашеним вертикализмом уметник је нагласио тему, док је једноставним линијама и одсуством детаља продубио њену суштину. Постављањем пресе испред скулптуре монаха постигнута је хармонична композициона шема, која делује складом својих пропорција и елеганцијом.

Пажљиво одабраним местом у оквиру манастирског комплекса, ова скулптура је успела да одговори на још један врло важан проблем у вајарству, однос скулптуре и простора. Смештена поред цркве у близини куле – звоника на заравни око које су воћњаци, недалеко од језера Врутци, скулптура монаха Теодосија Рујанског, својом достојанственом једноставношћу заједно са сакралним објектима око ње, делује на смиривање динамике простора и учествује у стварању аутентичног визуелног доживљаја.

И на крају, важно је истаћи и то да ова скулптура, као и сви јавни споменици, има врло одговорну и хуману улогу. Споменик монаха Теодосија је отргнуо од заборава лик трудбеника који је у тешким условима турског ропства штампао ову драгоцену књигу. Он је сведочанство његовог пожртвовања и љубави према писаној речи, али је сведочанство и о Владици Хризостому као ктитору. О његовој бризи за традицију као и настојањима да се драгоцене места наше духовности и културе сачувају за потомство.

Ови квалитети су омогућили да споменик „Монах Теодосије Рујански“ у манастиру Рујан постане део наше јединствене споменичке баштине.

Јованка Столић, историчар уметности

Здравко Кнежић

Под кулом вавилонском : збирка хришћанске духовне поезије

Добрун : Издавачка кућа
Митрополије
дабробосанске „Дабар“ :
Српско соколско
друштво „Соко“, 2014
140 стр. : фотогр. ; 21 cm
ISBN 978-99938-51-18-9

Из штампе је изашла збирка хришћанске духовне поезије *Под кулом вавилонском*, аутора Здравка Кнежића, коју су заједнички објавили Издавачка кућа Митрополије дабробосанске „Дабар“, са сједиштем у манастиру Светог Николаја у Добрунској Ријеци и Српско соколско друштво „Соко“ из Добруна.

Ово је прва Кнежићева књига, која је одабрана на прошлогодњем конкурс „Дабра“ и „Сокола“ за суфинансирање трошкова штампања прве збирке хришћанских духовних пјесама.

На конкурс су учествовали аутори који до сада ни су имали прилике и могућности објавити своју прву књигу, старости до 40 година, са подручја Митрополије дабробосанске.

Рецензент збирке је јереј Средоје Андрић, уредник јерођакон Гаврило Ђурић, лектор и коректор професор књижевности Дивна Васић, а технички уредник Мирослав Радуловић. Оригинале фотографије за збирку урадио је умјетнички фотограф Саша Кнежић.

Збирка је штампана у тиражу од 300 примјерака, од чега се аутор у корист манастира у Добрунској Ријеци одрекао већег дијела тиража који му је припао. Аутор је у својој првој књизи објавио хришћанске и духовне текстове у прози и поезији, које одишу чистом, племенитом и искреном хришћанском философијом. Здравко Кнежић је рођен у Сарајеву 1978. године. Као и многи други, Кнежић је још од дјечачких дана жртва распада Југославије, проводећи ратне дане у Сарајеву заједно са породицом. Он је, како за себе каже, типични представник једне врсте која се полако у свијету може назвати изумирућом и надасве угроженом.

У избјегличкој колони сарајевских Срба, с краја посљедњег рата, досељава се у Вишеград, гдје проводи добар дио младости, стиче породицу и факултетско звање.

„Поезију сам почео писати као дјечак, на отвореној каросерији камиона, који је превозио моју породицу по сњежној олуји 1996. године, из Сарајева, пре-

ко Јахорине и Романије до Вишеграда,“ појашњава Кнежић свој први „сусрет“ са књижевношћу.

Аутор ове занимљиве и оригиналне збирке, у потрази за бољом егзистенцијом своје породице, данас живи и ради у Старој Пазови, а у слободно вријеме се бави писањем поезије и компоновањем музике.

За Вишеград га, поред најуге породице и пријатеља, од сада веже и ова његова прва књига коју вам топло препоручујемо.

Александар Савић

Вишеград – од давнина до 1918.

Добрунска Ријека : Издавачка кућа Митрополије дабробосанске „Дабар“ ;
Добрун : Српско соколско
друштво „Соко“, 2014
280 стр. : илустр. ; 24 cm
ISBN 978-99938-51-20-2

Издавачка кућа Митрополије дабробосанске „Дабар“, у сарадњи са Српским соколским друштвом „Соко“ из Добруна, издала је монографију *Вишеград – од давнина до 1918.*, аутора Александра Савића из Вишеграда.

Након капиталног фототипског издања сарајевског преписа *Законоправила* Светог Саве, ИК „Дабар“ читаоцима доноси још једну значајну књигу која обухвата најзначајније периоде у изузетно бурној историји Вишеграда.

Аутор је у ову монографију уврстио и мање познате догађаје који су, на неки начин, били у сјени научног интересовања, јер су се многи водили изузетном литературом Иве Андрића о Вишеграду, занемарујући и друге, важне изворе.

„Уз све уважавање Андрићевих вишеградских тема, може се рећи да је изостало пуно слика значајне историје овога града и његове ближе околине. Посебно недостају студије етнографског и географског садржаја,“ написао је Савић у предговору ове монографије, која освјетљава и ту област, уз осврт на менталне, психичке и духовне ретроспективе Вишеграда и њихових најближих сусједа.

Монографија обрађује историју Вишеграда од десетог вијека, када није имао овакав назив, период српске и босанске државе, као и Херцеговине, затим период под турском влашћу, аустроугарски период и завршава Првим свјетским ратом, док је посебно обрађен период вишеградског Старог Влаха, као и Андрићево вријеме у Вишеграду.

Извор: Митрополија дабробосанска

Манасија ; фото: Петар Милошевић / Википедија

У МАНАСТИРУ МАНАСИЈА Деспотов гроб

Према писању домаћих гласила, како тврде археолози Завода за заштиту споменика културе, решена је мистерија гроба деспота Стефана Лазаревића.

Наиме, место деспотове сахране представљало је вековну дилему. Од 16. века изнето је мноштво претпоставки. Недоумице о месту деспотове сахране често су продубљивале и грешке које су се поткрадале у преписима, а и преношење народних предања.

Прва систематска археолошка истраживања Манасије почела су 2005. године, а гробница са моштима деспота Стефана откривена је у јесен 2006. године. Археолози тврде да је гробно место у југоисточном углу цркве „последњих деценија уносило велику забуну у настојању да се дефинише где је деспот сахрањен“.

Али, упркос недоумицама дошло се до нових сазнања, и тим поводом вођа археолога Марин Брмболић за медије је изјавио следеће: „На основу резултата до којих се дошло археолошким ископавањима у манастирском храму и чињенице да су они у апсолутном сагласју са историјским подацима, те према нашим сазнањима о ктиторским гробницама у средњовековној Србији, можемо недвосмислено закључити да је у западном травеју цркве манастира, у гробној конструкцији уз јужни зид откривена гробница са земним остацима ктитора деспота Стефана Лазаревића“.

Ово мишљење потврђују и резултати обављене антрополошке, и у нашој науци први пут примењене ДНК анализе. Тиме без сваке сумње можемо констатовати да је разрешена вишевековна недоумица о месту деспотове сахране, тврди Брмболић.

22. ДАНИ ДУХОВНОГ ПРЕОБРАЖЕЊА У ДЕСПОТОВЦУ Наступ Хора Београдски мадригалисти

У уторак, 19. августа 2014. године, на великом тргу поред споменика деспоту Стефану Лазаревићу отворени су 22. Дани духовног преображења у Деспотовцу. Манифестацију су отворили председник општине Деспотовац господин Дејан Ненадовић и академик Злата Бојовић.

Уследио је концерт Хора Београдски мадригалисти под управом господина Александра Брујића. Током четрдесетпетоминутног наступа публика је имала прилику да чује бројна дела српске (К. Станковић, Ј. Маринковић, Ст. Мокрањца, Д. Миладиновић, Д. Трбојевић, М. Маринковић) и руске духовне музике (П. Богданов, Н. Озеров, А. Архангелски, Н. Кедров Син) као и *Друју руковети* Стевана Мокрањца. Овај признати ансамбл од четрдесет певача, са изузетним солистима Аном Ристивојевић (сопран), Мајом Јанушић (сопран), Аном Рашковић (сопран), Игором Радиновићем (бас), показао је и овог пута завидну вокалну технику и добру комуникацију са диригентом. Поред вишегласне музике представили су и традицију српског народног црквеног појања извођењем стихире *Взиде Исус во Јерусалим* (Недеља о раслабљеном, гл. 5). У наставку манифестације Деспотовчани ће, до 28. августа, имати прилику да присуствују књижевним вечерима, ликовним изложбама, концертима (забавне и рок музике), представама (позоришним, балетским и фолклорним). Средишњи догађај је тродневни научни скуп под називом „Средњи век у српској науци, историји, књижевности и уметности“.

Милица Андрејевић

ДНК анализу урадили су форензичари Института за судску медицину у Београду. ДНК анализе, спроведене прво поређењем гена са леве бутне кости кнеза Лазара, чије мошти почивају у цркви манастира Раваница код Ђуприје, оца Стефановог, а затим поновљене са костима лобање и зуба из доње вилице, потврдиле су 99,30 одсто сродност моштију откривених у Манасији и кнеза Лазара.

Енигма гроба деспота Стефана Лазаревића је „дефинитивно решена“, изјавила је раније Танјугу Гордана Симић, која је испред Завода више од 20 година била ангажована на обнови Манасије.

Уз цркву, за девет година, археолози су истражили и здање средњовековне трпезарије, већи део манастирског дворишта и започели радове на откривању пута.

Извор: www.b92.net

САД

33. рођендан персоналног рачунара

Пре 33 године, компанија Ај-Би-Ем (IBM) пустила је 12. августа 1981. године у продају први персонални рачунар (*енгл. Personal Computer – PC*), који је продаван по цени од 1.565 долара, поставши приступачан за кућну употребу у економски развијеним земљама, чиме је и почела његова масовнија употреба. Модел IBM PC 5150 је карактерисао Интелов процесор 8088 брзине (радног такта) 4,77 мегахерца, уз 16 килобајта меморије и монохроматски монитор од 12 инча (мање од 31 центиметра).

Ово је у то време био најмањи и најјефтинији рачунар који је компанија до тада представила, а постао је основа за даљи развој персоналних рачунара. Поредићи капацитете тадашњег рачунара са

савременим паметним телефони-ма, било би потребно 419.000 тих уређаја да би достигли меморију, рецимо Самсунг Галакси С5 телефона. Такође, просечна величина песме у mp3 формату, од око 3,5 мегабајта, захтевала би меморију 90 РС уређаја из 1981. године.

Данас РС индустрија бележи глобални пад, али уместо РС-ја данас са мобилним уређајима можемо готово све оно што је пре 33 године било незамисливо, као што је мобилно банкарство, гледање видео садржаја или онлајн-куповина...

Извор: МОНДО

ЈАПАН

69 година после атомских бомби

Неколико десетина хиљада људи присуствовало је 6. августа церемонији којом је у граду Хирошими обележено 69 година од када је, током Другог светског рата, бачена атомска бомба на тај град.

Уз звуке звона су присутни преживели, родбина, званичници владе и страни делегати одали пошту жртвама минутом ћутања у 8.15 по локалном времену – у време када је детонација претворила тај град у западном Јапану у пакао и усмртила око 140.000 људи.

Људи су положили цвеће испред споменика у Меморијалном парку мира у центру Хирошима а градоначелник Хирошима Казуми Мацуи позвао је америчког председника Барака Обаму и друге светске лидере да дођу и лично виде последице експлозије бомбе.

Атомска бомба снаге 13 килотона избачена је из бомбардера с висине од 9.400 метара. Експлодирала је изнад града, на висини од око 600 метара изазвавши топлотни талас температуре 4000°C у пречнику од око четири и по километра.

Друга атомска бомба бачена је на Нагасаки три дана касније – она је усмртила још 70.000 људи, што је приморало Јапан да се преда у Другом светском рату. Бомба је експлодирала изнад долине Ураками у Нагасакију где се налазила

НАЈАВА ИЗЛОЖБЕ У НАРОДНОЈ БИБЛИОТЕЦИ

Библиотека са душом

Лична библиотека патријарха Павла представља посебну библиотечку целину значајне историјске личности и као таква ужива претходну заштиту и категоризацију утврђену Законом о старој и реткој библиотечној грађи и другим прописима којима се уређује сређивање, обрада, чување и услови и начин коришћења грађе са статусом културног добра.

На иницијативу Његове Светости Патријарха српског Господина Иринеја и Патријаршијског управног одбора да се заоставштина блаженопочившег Патријарха српског Павла заштити, стручњаци Народне библиотеке Србије отпочели су 5. децембра 2012. године преузимање књижног фонда ове библиотеке у циљу његовог профилисања, инвентарисања, обраде и израде штампаног каталога. Рад на каталогизацији и класификацији сређене и разврстане грађе започео је 8. фебруара 2013. године, а истовремено је отпочео и процес инвентарисања. Враћање обрађених публикација у спомен-простор манастира *Светиој Архангела Михаила* у Раковици почело је 14. августа 2013. године.

Издавањем штампаног каталога, библиотека, чији садржај он представља, потврђује свој идентитет, представља јавности садржину свога фонда и подстиче истраживаче разних профила на научноистраживачки рад. Истовремено, ова књига о књигама представља трајну заштиту библиотечке целине.

Други ниво презентовања библиотечке целине представља излагање очима јавности дела публикација које се у њој налазе. У 2014. години обележавамо стогодишњицу рођења Патријарха Павла и то је идеална прилика да се рад на његовој библиотеци заокружи издавањем и промовисањем штампаног каталога библиотеке као и репрезентативном изложбом у простору Народне библиотеке Србије, у крилу Храма Светог Саве.

Изложба ће трајати од 11. септембра до 1. новембра 2014. године. Позив на отварање изложбе упућен је свима. То је позив на нови сусрет са Патријархом Павлом.

Дубравка Симовић

Рушевине римокатоличке катедрале у Нагасакију после експлозије; фото: Википедија

и бројна римокатоличка заједница и то само 500 метара од огромне римокатоличке катедрале која је тада у потпуности уништена. Од

12.000 римокатолика који су живели у близини епицентра експлозије страдало је њих око 9.600. У самом Нагасакију је у то време живела скоро половина од укупног броја римокатолика у Јапану, њих преко 50.000, а у овом граду је пребивао и знатан број других хришћана – између осталих и православних.

За време ваздушних напада Сједињених Америчких Држава на острва Јапана уништене су и бројне православне цркве и то у градовима Осака, Нагоја, Шизуока, Кагошима, Сендај и Нагасаки.

Број оних који су преживели атомску бомбу а које Јапанци називају „хибакуша“, ове године је био једва нешто мало већи од 190.000. Они у просеку имају 79 година и многи од оних који су присуствовали церемонији су њихови млађи рођаци и потомци.

ИРАК

Прогон хришћана

На десетине хиљада људи, претежно хришћана, приморано је да бежи из северног дела Ирака, пошто су сунитски екстремисти током августа заузели Каракош, највећи хришћански град после Мосула.

Како преносе агенције, халдејски архиепископ Киркука Јосиф Тома изјавио је да грађани беже из Каракоша и околних места Тал Каифа, Бартеле и Карамлеша, који су сада под контролом сунитских екстремиста из Исламске државе (Ирака и Леванта). Према његовим речима, хришћани чине 99 одсто становника града Каракоша у којем живи 50.000 људи.

Хришћани у цркви у Ербилу, на северу Ирака; фото: <http://frchriszuggar.com>

На стотине хришћанских породица побегло је половином јула из Мосула, после ултиматума сунитских екстремиста који контролишу тај град на северу државе. Екстремисти су завели строг шеријатски закон на подручјима које контролишу, уз претњу да ће убити свакога ко то не поштује, а од хришћана су затражили или да пређу у ислам или да напусте подручја под њиховом контролом.

Од хришћана у исламском калифату тражи се новац – на име посебног пореза за хришћане, ограничавају им се животне намирнице и кретање, а њихове куће су обележене.

СВЕТ

Арапско слово „Н“

Хришћани широм света на друштвеним мрежама мењају своју профилну слику у арапско слово „Н“. Наиме, арапским словом „Н“ екстремисти Исила обележавају

Конкурс за 9. међународну изложбу фотографија „Православље на интернету“

Поштовани пријатељи,

Упућујемо Вам позив за учешће на традиционалној 9. међународној изложби фотографија под називом „Православље на интернету“, а коју организује Друштво љубитеља фотографије, филмских и видео остварења „Беофото“ из Беочина.

На конкурс се шаље до пет фотографија православног садржаја у електронском облику, формата 20x30 (20,3 x 30,5) у 300 dpi. Право учешћа имају фотографије које су пре тога објављене на било којој интернет адреси. Као доказ, аутори су дужни да уз фотографију пошаљу и линк ка истој. Котизација се не плаћа. Фотографије слати на имејл адресу: ademovski@gmail.com.

У конкуренцију за избор најуспешнијих радова узимаће се фотографије пристигле закључно са 5. октобром 2014. године. Жири Фото, кино и видео савеза Војводине од прихваћених радова изабраће до 100 фотографија које ће се наћи у каталогу и на изложби чије је отварање заказано за суботу, 8. новембра 2014. године у 19.00 часова у Дому културе у Беочину.

Признања и похвале доделиће се у појединачној конкуренцији као и за колекцију фотографија. Од ове године уводи се награда „Сава Драгојловић“ за најбољу фотографију домаћег аутора у избору жирија организатора.

Лице за контакт: Исмет Адемовски – Иса, председник Друштва „Беофото“ Беоцин (/+381/ 062 233 394 и 065 8859 818).

Уколико неко жели у својој режији да одради фотографије, исте може послати на адресу: Друштво „Беофото“ Беоцин, 21 300 Беоцин, Ул. Јована Грчића Миленка број 27, Србија.

хришћанске домове. „Н“ означава „Назаретане“, односно оне који следе Исуса из Назарета – хришћане.

Словом „Н“ исламски екстремисти желе да хришћане обележе као зле: ово слово представља увреду и симбол је срама. А хришћани, стављајући слику са арапским словом „Н“ на свој профил желе да подсете друге да се моле за хришћане у Ираку које исламски екстремисти прогоне из домова и државе.

Извор: <http://www.euronews.com>

ВАТИКАН

Радикални ислам мора бити заустављен

Папа Фрања је недавно рекао да међународна заједница мора да заустави милитантне исламске групе

у њиховој жестокој борби за власт и утицај. Папа је додао да сви народи имају одговорност да се држе заједно и уједине против екстремизма, односно да ниједна држава не треба да се сама бори против зла. Папа Фрања је рекао и да би желео да отпутује у Ирак, али да тренутно није право време за то.

Хришћанска мањина у Ираку трпи жестоке прогоне, и од почетка последњег рата у Ираку (2003. године), број ирачких хришћана је драстично смањен: егзодуси хришћана у Ираку већ 11 година не престају.

ТУРСКА

Прва Литургија од 1922. године

Чланови грчке православне заједнице у Смирни су у недељу 17. августа присуствовали Светој Литургији која је у тој области служена први пут након катастрофе која се у Смирни догодила 1922. године. Прва Литургија након 92 године служена је у обновљеној Цркви Св. Вукола.

Црква је посвећена свецу заштитнику Смирне, Светом Вуколу – пр-

вом епископу Смирне и једина је православна црква која није уништена 1922. године. Она се налази у области Басма и недавно је обновљена. Од 1922. године па до самог обнављања она је коришћена прво као складиште, затим као концертно-музичка дворана и опера, па је затим коришћена за потребе археолошког музеја и као магацин за археолошке налазе. Грчка православна заједница у Измиру се нада да ће након обнове црква коначно бити враћена у руке православних верника.

Црква у Смирни; фото: renovanews.com

Свету Литургију у Цркви Св. Вукола служио је Архимандрит Кирил Сикис који је најавио долазак Патријарха Вартоломеја у Смирну 6. фебруара 2015. године. За 10. фебруар 2015. године, на дан Светог Харалампја, планирано је да Патријарх Константинопољски служи Свету Литургију и у Цркви Св. Харалампја у турском граду Чешме у близини Измира.

Извор: <http://www.pravmir.com>

КИНА

Национализовање хришћанског богословља

Кинеске власти су објавиле да се планира национализовање хришћанске теологије, што је изазвало критике код многих хришћана.

Ванг Зуоан, директор државне администрације за верска питања, је рекао да „успостављање кинеске хришћанске теологије треба да се прилагоди кинеским националним условима и да се интегрише са кинеском културом“.

С друге стране, хришћански поглавари верују да би национализована теологија више била усмерена на политику него на религију. Организација Хришћанска светска со-

лидарност (Christian Solidarity Worldwide) саопштила је да „наглашавање доприноса верника хармонији друштвеног напретка и потреба да се хришћанство прилагоди националним условима одражава некадашњу идеју о улози религије у промовисању друштвене хармоније и националног јединства“.

Ванг није детаљније говорио о установљавању кинеске хришћанске теологије, и тешко је предвидети како би то изгледало у пракси. „Главна сврха једног таквог пројекта би несумњиво било подсећање хришћана да они пре свега треба да буду верни држави и партији“, наглашава се у саопштењу.

Најава да ће бити установљена национална хришћанска теологија уследила је након државне кампање којим су насилно били уклоњени крстови са свих цркава широм Кине.

Извор: www.christianheadlines.com

НИГЕРИЈА

Напад на хришћански град

Милитантна група Боко Харам напала је 6. августа град у северној Нигерији у којем живе углавном хришћани. У том нападу је страдало око стотину хришћана а многи су били приморани да напусте своје домове. Како преноси *Christianity Today*, ради се о граду Гвоза у држави Борно на североистоку Нигерије. Екстремисти су на моторима, у комбијима и камионима улетели у град бацајући молотовљеве коктеле и друге експлозивне направе. Многе куће су опљачкане и спаљене.

Пирда Тада (Pirda Tada), становник Гвозе који је преживео напад, каже да је током напад страдало троје његових комшија као и чланови њихове цркве. Према његовим речима, хришћани су убијани а куће им спаљиване и за све то време нападачи су на арапском певали „Бог је велики“.

Извршни директор организације Хришћанска светска солидарност Мервин Томас је поводом овог догађаја изјавио да је „жалосно то што су становници Гвозе већ месецима на удару терористичке групе и што су

многи од њих страдали или су напустили своје домове.“

У још једном нападу који се део током месеца августа у хришћанском граду Лиманкара који се налази такође у области Борно, чланови терористичке групе Боко Харам убили су локалног пастора и његово троје деце.

ЈУЖНИ СУДАН

Позив на примирје

Црквени поглавари бројнијих хришћанских заједница у Јужном Судану окупиле су се у уторак 19. августа у Лондону како би се заузели за успостављање мира у Јужном Судану.

Бискуп Мартин Мога Илфога је истакао да Црква може много да учини. „Не можемо само да посматрамо са стране и не чинимо ништа“, додао је он.

У децембру прошле године судански председник Салва Кир је оптужио свог бившег заменика за побуну. Од тада у Јужном Судану букте политички немири, насиље се шири земљом, страдало је већ око милион и по људи а исто толико је напустило своје домове. Због грађанског рата око четири милиона становника Јужног Судана нема довољно хране.

Црквене вође страхују да је међународна заједница заборавила на Јужни Судан наглашавајући да је представницима Уједињених нација био забрањен улазак у неке делове Јужног Судана али да чланови црквених заједница могу неометано да се крећу. Према речима бискупа Илифоге, „свет треба да обрати пажњу на Јужни Судан – ситуација је веома озбиљна и веома болна. Али наши људи имају поверења у Цркву; народ у провинцијама охрабрује црквене вође да преузму иницијативу баш зато што имају поверења у Цркву.“

Извор: www.christianheadlines.com ■■

У БАЧЕВЦИМА

Црквена слава

Црква у Бачевцима посвећена Св. пророку Илији, у суботу 2. августа 2014. прославила је своју храмовну славу и осамдесетогодишњицу од почетка градње. Св. Литургију служио је протојереј-ставрофор Стојадин Павловић, директор ПУО, уз саслужење свештеника и ђаконa Намесништва азбуковачког из Љубовије.

После Литургије уследила је свечана литија око храма и улицом до постаментa будућег споменика изгинулим ратницима и жртвама ослободилачких ратова од 1912–1918. г., где је служен парастос изгинулим ратницима и жртвама и освештан постамент.

Вукашин Р. Вучићевић

У ЕПАРХИЈИ МИЛЕШЕВСКОЈ

Достојно сећање

Епископ милешевски Г. Филарет 10. августа 2014. осветио је темеље за спомен-цркву посвећену борцима јаворског рата на Калипољском пољу 1876, на планини Јавор. Својевремено је Епархија милешевска упутила апел свештенству и верницима да помогну изградњу ове богомоље – костурнице на Јавору. Гробље на коме су сахрањени борци јаворског рата, простире се на површини већој од 1,5 хектара. У почетку је било уређено и одржавано је све до Другог светског рата, да би касније почело да пада у заборав и да зараста у коров. Тек 90-тих година 20. века гробље је поново донекле уређено и постављено је скромно спомен-обележје. Но и тада и до данас тим славним борцима не одаје се почаст коју заслужују. Деценијама њихова имена нису помињана. Деценијама није служен парастос на овом страдалишту српском. Од данас ће свака кост пронађена на овом стратишту бити достојно похрањена у крипти храма који је у изградњи, нагласио је протојереј Душан Јанковић.

Извор: Епархија милешевска

У ЕПАРХИЈИ РАШКО-ПРИЗРЕНСКОЈ

Слава манастира Бањска

У манастиру Бањска, 15. августа 2014. свечано је прослављена ма-

У ЋУРЂЕВИМ СТУПОВИМА

70 година од геноцида

Поводом обиљежавања 70 година од страшног фашистичког геноцида у Велици, у понедељак, 28. јула 2014. на празник Св. Кирика и Јулите, Патријарх српски Иринеј, уз саслужење Митрополита црногорско-приморског Амфилохија и Преосвећене Госпoде епископа: будимљанско-никшићког Г. Јoаникија, захумско-херцеговачког Г. Григорија, рашко-призренског Г. Теодосија и изабраног славонског Г. Јована, служио је Св. Арх. Литургију у цркви посвећеној овим светитељима у Велици код Плава. За само два сата више од 428 дјецe, жена и стараца звјерски су убијени, заклани или живи у ватру бачени. Разуларени остаци 14. СС пука, 7. СС добровољачка дивизија „Принц Еуген“ и 21. СС дивизија „Скендербег“, попуњене балистима из Космета, Санџака, Плава и Гусиња, извршиле су геноцид над незаштићеним становништвом Велике и најближе околине.

Епископ будимљанско-никшићки Г. Јoаникије са многобројним свештенством, монаштвом и вјерним народом Берана и цијеле лимске долине, дочекао је 27. јула Патријарха Иринеја у Ћурђевим Ступовима, катедралном храму Епархије будимљанско-никшићке.

У поздравној бесједи Владика Јoаникије је између осталог рекао: „Ваш долазак означава једну благословену пуноћу времена, да је послје 70 година наступило вријеме да се слободно говори о жртвама Велике и Полимља... Људи овог поднебља, али друге вјере окрвављили су своје руке, побили преко стотину дјецe, на десетине трудних жена и остале нејачи само за један дан, и то само за два сата... Те жртве, нажалост, ни до дан-данас нијесу све пребројане.“ На ријечима добродошлице заблагодарио је Патријарх Иринеј:

„Дошао сам на позив Владике да учествујем у обележавању једног страшног догађаја, којег су великим делом учинили баш они који су некада били са нама. То је наша трагедија велика, али њихова трагедија је много већа, јер сви ћемо ми, као и они, изаћи једног дана пред лице Праведног Судије. Тешко је, али боље је бити мученик него мучитељ. Ми морамо да опростимо, али не смемо да заборавимо те злочине,“ казао је Патријарх српски Г. Иринеј.

Извор: Епархија будимљанско-никшићка

настирска слава – празник Св. првомученика и архиђаконa Стефана. Свету Литургију служио је Епископ рашко-призренски Теодосије уз саслужење свештенства и свештеномонаштва Епархије рашко-призренске. Светој Литургији присуствовало је мноштво верних са целог Косова и Метохије али и из осталих делова Србије. Велики број верника је, такође, приступио причешћу Светим Христовим Тајнама. Након Литије, благосиљања славског жита и резања славских колача, Епископ Теодосије је истакао да не смемо жртвовати оно што је вечно и да се не смемо одрицати онога чега се нису одрицали наши преци. Обележавању мана-

стирске славе присуствовали су, између осталих, помоћник директора Канцеларије за Косово и Метохију Душан Јововић и други.

Извор: Епархија рашко-призренска

У МАНАСТИРУ НИКОЉЕ

Слава манастирске капеле

Поводом славе капеле манастира Никоља, Преноса моштију Св. архиђаконa Стефана, 15. августа 2014. Епископ шумадијски Г. Јован служио је Св. Арх. Литургију у летњиковцу манастирске порте. Епископу су саслуживали протојереј-ставрофор Миладин Михаиловић, игуман манастира Денковца Серафим, заједно са свештенством опленачког

ЕПАРХИЈА ШАБАЧКА

100 година од Церске битке

Поводом обележавања стогодишњице Церске битке у Епархији шабачкој одржан је читав низ духовних и културно-уметничких програма. У суботу, 16. августа 2014, у порти шабачке Саборне цркве Св. апостола Петра и Павла одржано је

духовно вече под називом „Шабачко преполовљење“, на коме су говорили историчар др Александар Раковић, протођакон др Љубомир Ранковић и професор Миодраг Гајић. Говорећи те вечери др Александар Раковић је подсетио да је „Шабачки Гласник“ поводом ужасних догађаја, писао септембра месеца 1931. године да су Турци били верски толерантнији од ‘католичке’, у већини аустроугарске војске. Због тога се страдање свих Шапчана, а нарочито оних пострадалих у Саборној цркви и њеној порти не може схватити другачије осим страдања због вере православне.“

У недељу, 17. августа, у раним јутарњим часовима испред шабачке цркве бројни учесници су после молебана организовано кренули путевима Церског марша, а у предвечерје 18. августа у Саборну цркву у Шапцу је стигао Патријарх српски Иринеј који је присуствовао бденију. У наставку свечаног празничног бденија, Српски Патријарх је са Епископом Лаврентијем и свештенством одслужио парастос српским новомученицима изгинулим приликом одбране отаџбине за своју православну веру и помен шабачким новомученицима, које су аустроугарски војници у порти те цркве убили након Церске битке.

На празник Преображења Господњег, 19. августа, Његова Светост Патријарх Српски и Епископ шабачки Лаврентије начелствовали су Св. Арх. Литургијом у Цркви Св. Јована Шангајског на Церу, а у 11 часова је служен помен церским јунацима код споменика на Текеришу. Оглашавањем трубе Репрезентативног оркестра Гарде Војске Србије у прелепо преображенско јутро, на Текеришу је пред око 10.000 поштовалаца славне Церске битке започела величанствена церемонија обележавања стогодишњице од прве велике победе српске војске у Великом рату над много надмоћнијим непријатељем. Церемонији су између осталих присуствовали премијер Србије Александар Вучић и председник Републике Српске Милорад Додик. Церска битка је вођена од 16. до 20. августа 1914. на широком простору планине Цера. У историји се помиње и као Јадарска битка, јер су се главне операције одвијале у сливу реке Јадар. Српске су се снаге бориле под командом генерала Степановића.

намесништва. На Св. Литургији су певале монахиње манастира Никоља. Обравивши се присутним верницима Епископ је истакао важност поста за хришћане.

Извор: Епархија шумадијска

У ЗАГРЕБУ

Сусрет великодостојника

Митрополит загребачко-љубљански Г. Порфирије посетио је 18. августа 2014. у Надбискупском двору у Загребу загребачког надбискупа кардинала

Јосипа Бозанића. Кардинал Бозанић и Митрополит Порфирије су у дужем срдчаном разговору разменили мишљења о садашњим околностима црквеног и друштвеног живота у Хр-

ватској. Осврћући се на конфликтне ситуације и ратне сукобе у Украјини, Сирији и Ираку, кардинал и Митрополит позивају вернике и Римокатоличке цркве и Православне Цркве да умноже молитве за мир, а одговорне да учине све што је могуће како би се избегла даља страдања становништва. На завршетку састанка истакнута је обострана отвореност за даље сусрете и заједничке иницијативе.

Извор: Митрополија загребачко-љубљанска

НА ЖАБЉАКУ

Празник Преображења Господњег

Св. Арх. Литургијом коју је служио Епископ будимљанско-никшићки Г. Јоаникије са бројним свештенством и свештенмонашством Митрополије црногорско-приморске и Епархије будимљанско-никшићке и црквено-народним сабрањем, молитвено и свечано на Жабљаку је 19. августа 2014. прослављен празник Преображења Господњег, слава жабљачког Саборног храма. Молитвеном сабрању је присуствовало вјерни народ жабљачког краја и других мјеста Црне Горе, Србије, као и бројни туристи који ових дана бораве на Жабљаку, те бројно монаштво из манастира Епархије будимљанско-никшићке: Жупе Никшићке, Подмаинског и Добриловине. Након богослужења кроз Жабљак је прошла традиционална Преображенска литија. Литију је предводио Владика Јоаникије са свештенством и монашством а у свештеном ходу кроз град учествовао је велики број вјерног народа.

Испред парохијског дома приређена је трпеза љубави, гдје је одржан пригодан културно-умјетнички програм.

Извор: Епархија будимљанско-никшићка

НА БЈЕЛАСИЦИ

Преображенско јутро

Митрополит црногорско-приморски Г. Амфилохије служио је 19. августа са свештенством Св. Арх. Литургију у Цркви Преображења Господњег на Кључком Тавору на Бје-

ласици. Након Литургије храм је опходила празнична литија, а онда је Владика благосиљао преображенско грожђе и освештао славски колач.

У архипастирској бесједи Митрополит Амфилохије је казао је нови свједок Христовог преображења и велико народно сабрање код храма на Кључу у којем се преобразила ловђенска црква, а кроз њу у храму на Кључу су присутне и мошти Петра Другога Тајновидца Ловђенскога и Боговидца, као и Светог Петра Цетињскога Великога.

„То је сведочанство да оно што је божанско, оно је неуништиво, непролазно и вјечно, а све што је људско и на људским страстима и идеологијама грађено и саграђивано, оно данас јесте, сјутра није и више га бити неће“ казао је Митрополит Амфилохије.

Владика је још казао да је управо ова модерна идеологија срушила ловђенски преображенски храм.

Након богослужења одржан је преображенски културно-умјетнички програм у којем су учествовали пјесници и народни гуслари.

Извор: Митрополија црнојорско-јриморска

У ВЕЛИКОМ ЦВЈЕТНИЋУ Освеђење обновљеног храма

На празник Преображења Господњег Епископ бихаћко-петровачки Г. Атанасије уз саслужење Епископа средњоевропског Г. Сергија, свештенства Епархије бихаћко-петровачке служио је Св.

19 ГОДИНА ПОСЛЕ „ОЛУЈЕ“ Молитвено сећање

Његово Преосвештенство изабрани Епископ славонски Г. Јован служио је 4. августа 2014. на празник Св. Марије Магдалине, у београдској Цркви Св. Марка парастос пострадалима током војне операције „Олуја“.

Помену су присуствовали и министар унутрашњих послова Небојша Стефановић, представници града Београда и Коалиције избегличких удружења. У војној операцији „Олуја“ која је почела 4. августа пре 19 година на подручју Републике Српске Крајине у Хрватској убијено је и нестало око 2.000 Срба, а протерано око 220.000.

У наставку акције у БиХ, током операције „Маестрал“, хрватске и муслиманске снаге убиле су још 655 и прогнале око 125.000 српских становника из Босне и Херцеговине.

Хрватска избегава, без ваљаног разлога, ексхумације познатих места упока са око 270 посмртних остатака, као што без правог разлога отеже и са идентификацијом 335 ексхумираних посмртних остатака.

Крајина је опустошена, опљачкана, па порушена и запаљена. Нису били поштеђени ни црквени, културни, историјски српски, као ни антифашистички споменици.

Арх. Литургију у Храму Преображења Господњег у Великом Цвјетнићу.

Св. Литургији претходило је освеђење овог обновљеног, а током последњег рата девастираног храма. Постојећи храм саграђен је 1890. на месту првобитног дрвеног храма. Епископи Атанасије и Сергије обратили су се присутнима беседом у којој су говорили о великом догађају који се десио на Таворској гори.

Извор: Епархија бихаћко-петровачка

У НОВОМ САДУ Празник Господњи

Парохијани Саборног храма Св. великомученика Георгија у Новом Саду, предвођени својим Архиепископом, молитвено су прославили празник Преображења Господњег. Прослављање празника отпочело је свечаним празничним бденијем којим је началствовао презвитер

Драган Петровић. У уторак, 19. августа 2014, на сав дан празника, Евхаристијским сабрањем началствовао је Епископ бачки Г. Иринеј уз саслужење осморице презвитера и четворице ђакон. Беседећи Владика је рекао: „Тројица светих апостола су на гори Тавор видели божанску светлост, онолико колико су могли да сместе у срце своје а све ради снажења вере своје у Господа Исуса Христа, да у данима Његовог страдања не би у потпуности одступили од Божанског Учитеља. Данашњи празник призива сваког од нас на подвиг преображавања нашег бића, из грешног у безгрешно, из пролазног у непролазно, из униженог, земног и осрамоћеног у вечно и славно живљење.“

Извор: Епархија бачка

У БАЊОЈ ЛУЦИ Савјетовање вјероучитеља

У четвртак, 21. августа 2014, у Бањој Луци у Епископији бањалучкој одржано је стручно савјетовање вјероучитеља Епархије бањалучке и Епархије бихаћко-петровачке. На отварању овог једнодневнoг стручног савјетовања учеснике су поздра-

У НИШУ

Стручни семинар

У четвртак, 21. августа 2014, на празник Св. Емилијана Исповедника и Св. Зосиме Туманског, Епархија нишка је угостила Митрополита црногорско-приморског Амфилохија, Епископа далматинског Фотија и Епископа рашко-призренског Теодосија, као и представнике богословија СПЦ на челу са њиховим ректорима. Разлог посете је семинар стручног усавршавања професора и наставника богословија, који се одржава под патронатом Светог Архијерејског Синода у организацији Канцеларије за просвету наше Цркве. Семинар је одржан у Богословији Св. Кирила и Методија у Нишу и трајао је три дана.

Семинар је отворен након Св. Литургије коју су служили Митрополит Амфилохије и Епископ нишки Јован. Након прочитаног Јеванђеља све учеснике поздравио је Владика Јован. Поздравним говором семинар је отворио члан Св. Арх. Синода и председник Комисије Св. Арх. Сабора за унапређење црквене просвете Митрополит црногорско-приморски Г. Амфилохије.

Извор: Епархија нишка

вили Епископ бањалучки Г. Јефрем, у својству домаћина, Епископ зворничко-тузлански Г. Хризостом,

у својству председника Катихетског одбора, Епископ бихаћко-петровачки Г. Атанасије и др Предраг Дамјановић, директор Републичког педагошког завода.

Предавачи на овом стручном савјетовању су били: др Србољуб Убипариповић са Православног богословског факултета у Београду, проф. др Ненад Сузић са Бањалучког универзитета, јереј Синиша Шаренац, епархијски координатор за вјеронауку у Зворничко-тузланској епархији и г. Славољуб Лукић, републички надзорник за вјеронауку.

Извор: Епархија зворничко-тузланска

Упокојио се протојереј-ставрофор Петар Стоиљковић

Дана 24. јула ове године, у раним јутарњим часовима уснуо је у Господу, у свом дому, дугогодишњи парох неготински протојереј-ставрофор Петар Стоиљковић. Тешка болест савладала је физичку снагу и након Светог причешћа, предао је своју душу Богу. Затворила се књига овоземаљског живота о. Петра, испуњена до последње стране преданим радом на црквеном пољу и ревновањем за стадо које му је поверено. Истовремено, отворила се небеска књига, да би у диптиху Епархије тимочке било уписано име угледног свештеника, врсног родитеља и врло поштованог и омиљеног у Неготину и Крајини.

Отац Петар се родио 1951. године у Бобишту код Лесковца, као трећи син својих родитеља, Милорада и Ђурђе. Определио се, по призивању Божјем, за свештенички позив, завршио Призренску богословију, а примљен је за Тимочку епархију где је започео своју свештеничку службу 1971. године – прво у селу Јабуковцу код Неготина, где је оставио дивне резултате у народу, затим, 1977. године, по потреби службе, прелази у Неготин где остаје до свог упокојења, обављајући дуго дужност старешине Саборног храма Св. Тројице, а у последњих неколико година и дужност архијерејског намесника неготинског.

Неколико година након преласка у Неготин, за супароха и саслужитеља добија свог школског друга (аутора овог некролога) и уз изузетну слогу и предани рад обнавља се црквени хор, Коло српских сестара, развија се црквени живот, а у селу Србову о. Петар је са верним народом саградио нови храм и помоћне просторије.

Имао сам од Господа подарену срећу да свој радни век проведем са врсним свештеником, сабратом и саслужитељем и осећа се огромна празнина после његовог одласка – у породици, храму и народу.

На дан сахране, 25. јула, служена је заупокојена Литургија а затим свештеничко опело у храму где је био изложен покојни о. Петар, да би се потом родбина и мноштво народа опростили од свог пастира.

Опело је служио Епископ тимочки Г. Јустин, изабрани Епископ жички, са више од 40 свештеномонаха и свештеника Тимочке епархије као и из Шумадијске и Жичке епархије. Од драгог сабрата опростио се саслужитељ и школски друг (аутор) а затим и Владика Јустин.

После мимохода народа, поворка је кренула до гробља где је о. Петар сахрањен поред супруге Љубинке, преминуле 2011. године.

Драги оче Петре, почивај у миру и нека ти буде лака и благословена земља Неготинске Крајине, а да Господ буде милостив на свеправедном суду и награди те за сав труд и рад у винограду Господњем.

Вечан ти помен!

Пројереј-ставрофор Ранко Јовић

Интернет продавница црквених предмета за цео свет

www.eparhija.rs

Опрема за храмове
Опрема за свештенство
Иконе, крстови, тамјан
Филигрански програм

Јеванђеља, књиге
Црквени артикли

За свештенство,
монаштво и
црквене општине

-15%

НАРУЏБЕНИЦА		Шифра претплате (попуњава служба претплате)		Претплаћујем се на следеће часописе (означите жељени часопис и начин претплате)	
Име и презиме наручиоца:			ПТТ број и град:		
Адреса:			Држава, епархија:		
Часопис	Годишња претплата			Начин слања (важи за иностранство)	
	Србија	Иностранство			
Православље	1700 динара	45€ или 70\$ или 70 CAD или 75 AUD или 35£		Обичном поштом	
		60€ или 90\$ или 90 CAD или 100 AUD или 45£		Авионом	
Православни мисионар	500 динара	20€		Обичном поштом	
		25€ за Европу или 35€ ван Европе		Авионом	
Теолошки погледи	900 динара	20€		Обичном поштом	
		25€ за Европу или 35€ ван Европе		Авионом	
Гласник СПЦ	1200 динара	32€ за Европу или 35\$ ван Европе		Обичном поштом	
		60€ за Европу или 65\$ ван Европе		Авионом	
Светосавско звонце	690 динара	25€		Обичном поштом	
		30€ за Европу или 40€ ван Европе		Авионом	
Наруџбеницу слати на адресу: „Православље“ – Српска Патријаршија, Краља Петра 5, 11000 Београд, Србија					